



Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Právní formy nestátních neziskových organizací

Vypracoval: Bc. Vrátná Pavla

Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla VRÁTNÁ**
Osobní číslo: **E13610**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Právní formy nestátních neziskových organizací**
Zadávací katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnocení vývoje a současného stavu právních forem nestátních neziskových organizací. Zaměření se na právní formu ústavu a vyvození doporučení ze zjištěných dopadů transformace spolku na ústav.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury vztahující se k tématu.
2. Analýza vývoje počtu jednotlivých právních forem NNO v souvislosti s novým občanským zákoníkem.
3. Dopady transformace spolku na ústav

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíl, metodika. 4. Vlastní práce 5. Návrhy na zlepšení. 6. Závěr. 7. Summary. 8. Přehled použité literatury. 9. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. **Anheier, K. Helmut (2005).** *Nonprofit organizations theory, management, policy.* London: Routledge.
2. **Černá, S., Štenglová, I., & Pelikánová, I. (2015).** *Právo obchodních korporací.* Praha: Wolters Kluwer.
3. **Dobrozemský, V., & Stejskal, J. (2015).** *Nevýdělečné organizace v teorii.* Praha: Wolters Kluwer.
4. **Vít, P. (2015).** *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace.* Praha: Grada Publishing a.s.


Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martina Krásnická**
Katedra práva

Datum zadání diplomové práce: **7. března 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2016**


doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (25)
370 05 České Budějovice


JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 7. března 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 12. dubna 2016

.....
Vrátná Pavla

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala všem, kteří jakoukoliv formou přispěli ke zpracování této diplomové práce. Především pak vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Martině Krásnické za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce a čas, který mi věnovala při konzultacích týkajících se této práce.

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Literární přehled	5
2.1	Neziskový sektor.....	5
2.1.1	Význam neziskového sektoru	6
2.1.2	Nezisková organizace	6
2.1.3	Typologie neziskových organizací	7
2.2	Právní úprava neziskových organizací.....	10
2.2.1	Nejdůležitější změny v oblasti neziskového práva.....	10
2.3	Právní forma nestátních neziskových organizací.....	12
2.4	Druhy právnických osob podle Občanského zákoníku.....	12
2.4.1	Spolky, pobočné spolky.....	13
2.4.2	Ústavy.....	17
2.4.3	Obecně prospěšné společnosti	19
2.4.4	Nadace, nadační fondy.....	22
2.5	Druhy právnických osob podle zákona o korporacích.....	24
2.5.1	Sociální družstvo.....	24
2.6	Proces transformace spolku na ústav	27
2.6.1	Možné kroky procesu transformace.....	28
3	Metodika	31
4	Praktická část	33
4.1	Zmapování vývoje počtu NNO v ČR.....	33
4.1.1	Počet NNO dle právních forem v jednotlivých letech.....	33
4.1.2	Počet ústavů dle sídla kraje.....	35

4.2	Dotazníkové šetření.....	39
4.2.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	40
4.3	Diskuse o skutečnostech plynoucích z dotazníkového šetření a následná doporučení pro spolky	52
5	Závěr	58
6	Summary	60
7	Seznam použitých zdrojů.....	61
8	Seznam obrázků, tabulek a grafů	
9	Seznam příloh	

1 Úvod

Problematika neziskového sektoru je v dnešním světě neustálých změn pořád aktuálním a diskutovaným tématem. Důkazem toho je rekonstrukce soukromého práva v České republice v roce 2014, která se mimo jiné týká i nestátních neziskových organizací.

Neziskový sektor je součástí každé vyspělé země. Ve společnosti neziskové organizace plní jak ekonomickou tak sociální roli a vznikají na základě potřeb a angažovanosti občanů. Díky svému aktivnímu přístupu pomáhají řešit celospolečenské problémy. Tyto organizace poskytují veřejně prospěšné služby, které zasahují do širokého spektra činností, které jsou pro společnost důležité a které by stát nebo ziskový sektor nebyl schopen zajistit.

Cílem této diplomové práce, jenž má název *Právní formy nestátních neziskových organizací*, je zhodnocení vývoje a současného stavu právních forem nestátních neziskových organizací se zaměřením na právní formu ústavu a vyvození doporučení ze zjištěných dopadů transformace spolku na ústav.

Dílčí cíle práce se budou zabývat charakteristikou nestátních neziskových organizací a vymezením jejich právní formy z hlediska změn od účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o korporacích. Dále se práce bude zabývat zmapováním vývoje počtu nestátních neziskových organizací, zejména ústavů v České republice z hlediska jejich právní formy.

Výstupem této práce budou doporučení pro ostatní neziskové organizace, resp. pro organizace s právní formou spolek, které by uvažovaly o možnosti transformace na právní formu ústav.

V teoretické části diplomové práce se budu věnovat vymezení a charakteristice neziskového sektoru a organizacím, které v něm působí z hlediska jejich typologie. Zde může vzniknout komplikace z hlediska termínu neziskové organizace, jelikož v českém právním řádu jednotná definice neexistuje.

Dále bude uvedena právní úprava a druhy právnických osob, tedy nestátních neziskových organizací podle občanského zákoníku a podle zákona o korporacích. Pozornost bude věnována jejich založení, vzniku a popisu jednotlivých orgánů.

Podrobněji se pak zaměřím na právní formu ústavu a na možnost transformace spolku na ústav.

Praktická část diplomové práce bude rozdělena do dvou částí. První část bude věnovat svou pozornost vývoji nestátním neziskovým organizacím z hlediska jejich právní formy a podle jednotlivých krajů České republiky. Druhá část se bude věnovat problematice transformace z právní formy spolek na právní formu ústav.

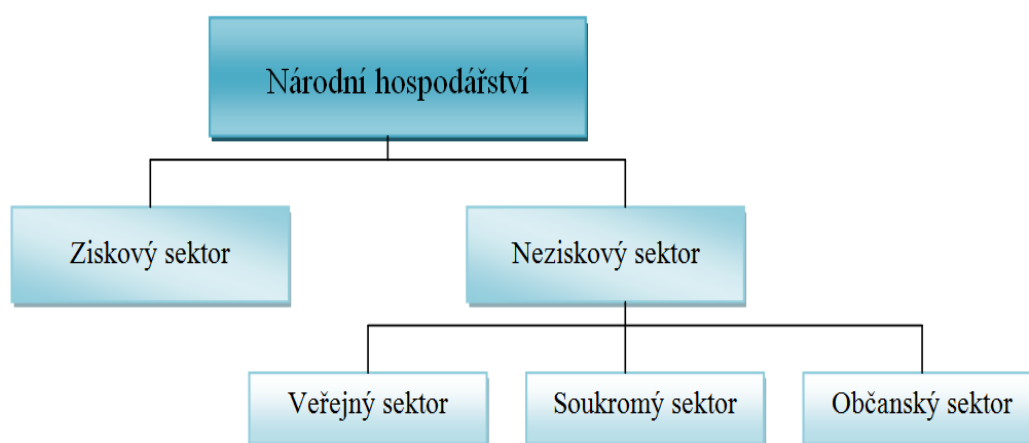
Důvodem zaměření této práce je zájem se dozvědět více o problematice neziskového sektoru a jeho fungování v praxi a dále pak možnost poskytnutí výsledků a případných doporučení pro neziskové organizace s právní formou spolek, které by uvažovaly o přeměně této právní formy.

2 Literární přehled

2.1 Neziskový sektor

Neziskový sektor¹ společně s tržním, resp. ziskovým sektorem, tvoří národní hospodářství (viz. Obrázek 1). Neziskový sektor zahrnuje různorodou strukturu subjektů, kromě občanského sektoru též neziskový soukromý sektor a neziskový veřejný sektor. (Malach, 2005) Jde o sektor institucionalizovaný, o soubor organizací, které vytvářejí hodnoty přispívající společnosti a podílející se tak na výkonu národního hospodářství. (Bachmann, 2011)

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování



Zdroj: Malach A. (2005), Jak podnikat po vstupu do EU, s. 99, upraveno autorem

Rektořík neziskový sektor definuje jako: „část národního hospodářství, ve které subjekty v ní fungující a produkující statky, získávají prostředky pro svoji činnost cestou tak zvaných přerozdělovacích procesů, jejichž principy jsou podrobně popsány a zkoumány prostřednictvím veřejných financí. Cílovou funkcí neziskového sektoru není zisk ve finančním vyjádření, ale přímé dosažení užitku, který má zpravidla podobu veřejné služby.“ (Rektořík, 2010, s. 14)

Veřejný a soukromý sektor je blíže popsán v kapitole Typologie neziskových organizací.

¹ Někdy se označuje také termínem třetí, dobrovolnický nebo nezávislý sektor. (Hopkins, 2009)

2.1.1 Význam neziskového sektoru

Neziskový sektor zaujímá ve společnosti významnou úlohu. Je důležitou součástí politického a ekonomického prostředí každé vyspělé země. Všechny subjekty neziskového sektoru vstupují na trh, poptávají a nabízejí, což představuje významný ekonomický přínos. Napravuje tržní selhání, jelikož trh není schopen určité služby a statky obstarat. Neziskové organizace přispívají též ke snížení výdajů státu i přesto, že pro svou činnost peněžní prostředky z veřejných rozpočtů potřebují. Zajišťují činnosti, které by musel jinak stát obstarat sám. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Činnost neziskového sektoru vede též k rozšíření nabídky zaměstnání na trhu práce a přispívá ke snížení počtu pracovníků ve veřejném sektoru. Většina organizací v tomto sektoru plní i sociální roli, tzn., že poskytují zájemcům výkon určitých služeb nebo statků, které by nemohli daní zájemci jinak získat. (Dobrozemský & Stejskal, 2015) Existence neziskových subjektů je jednou z podmínek pro naplnění principů demokracie. (Otrusinová & Kubíčková, 2011)

Neziskový sektor zasahuje do širokého spektra lidských činností, které nejsou pokrývány podnikatelskými subjekty. Jedná se o oblasti, které jsou pro společnost důležité. Je zaměřen zejména na uspokojování potřeb občanů v oblastech: výchovy a vzdělávání, kultury, vědy a techniky, zdravotní a sociální péče, péče o životní prostředí, aj. (Malach, 2005)

2.1.2 Nezisková organizace

Definici *neziskové organizace* dosud v České republice žádný platný předpis neupravuje. Pojem *nezisková organizace* vychází z anglické terminologie *non profit organisation* či *non for profit organisaton*. (Malach, 2005) Tento pojem jednoznačně neznamená, že jde o organizaci, která nemůže nebo nerealizuje zisk. Neziskové organizace mohou zisk vytvářet a získávat prostředky hospodářskou a podnikatelskou činností, avšak tyto nabyté prostředky musí vložit zpět do své činnosti a do svého rozvoje. Finanční zisk tedy není hlavním cílem neziskové organizace a motivem jejich existence, ale jde právě o dosažení užitku charakteru služby mající význam pro společnost. (Otrusinová & Kubíčková, 2011)

Základním motivem činnosti neziskové organizace je tedy dobrá vůle, úsilí a ochota pomáhat společnosti. Význam neziskových organizací tak nabývá v dnešním globálním světě, ve světě turbulentních změn a společenských vztahů.

Neziskové organizace vznikají nejčastěji na základě osobní angažovanosti a potřeb občanů a pro své vynalézavé přístupy k řešení naléhavých sociálních problémů jsou právem uznávané. Realizují programy, které jsou zaměřeny na zlepšování kvality života společnosti i přes omezené finanční zdroje.

(Venture Philanthropy Partners, 2001)

2.1.3 Typologie neziskových organizací

Neziskové organizace je možno rozdělit podle různých hledisek a kritérií:

➤ **ve vztahu k principům financování**

Neziskové organizace lze rozdělit podle principu financování na neziskové vládní (veřejné, státní) a neziskové nevládní (soukromé, nestátní) organizace:

- Neziskové vládní organizace – vznikají na základě rozhodnutí státu (případně kraje či obce). Zabezpečují převážně realizaci výkonu na úrovni státu, regionu a obce za účelem získání přímého užitku. Tyto organizace jsou charakteristické tím, že nejsou založeny za účelem podnikání. Dalšími charakteristikami jsou institucionalizovanost a samosprávnost. (Škarabelová, 2005)

Z hlediska jejich právní formy jde o příspěvkové organizace, organizační složky státu, kraje či obce. Například jde o veřejné vysoké školy, rozhlas, televize, aj., u kterých převažuje charakter veřejné služby. Nelze však vyloučit i činnosti podnikatelského charakteru a vedlejší hospodářskou činnost, kdy nejde primárně o zisk. Dosažený zisk se nerozděluje členům organizace, ale slouží k jejímu dalšímu rozvoji a k činnosti hlavní. (Malach, 2005) Státní neziskové organizace jsou zcela financovány z veřejných rozpočtů. (Šimková, 2014)

- Neziskové nevládní organizace (dále jen „NNO“) – vznikají rozhodnutím soukromého subjektu a to buď právnickou, nebo fyzickou osobou. Do zakládaných NNO tyto subjekty vkládají své prostředky, ovšem příspěvek

z veřejných rozpočtů vyloučen není, přičemž jsou primárně zainteresováni na získání přímého užítku, nikoliv zisku. (Boukal, 2013)

Existence NNO vychází z principu sebeřízení společnosti, tedy schopnosti určité skupiny lidí spolupracujících ve vymezeném prostoru organizovat a vzájemně usměrňovat své jednání. (Škarabelová, 2005) Do této oblasti patří např. obecně prospěšné společnosti, církve, nadace, nadační fondy (Malach, 2005) a od 1. 1. 2014 také nové právní formy – ústavy a spolky.

Charakteristika nevládních neziskových organizací

Profesor Anheier (2005) ve své publikaci *Nonprofit organizations theory, management, policy* uvádí pět klíčových charakteristik nestátních neziskových organizací. Těmi jsou:

- institucionalizovanost (organized) – organizace mají jistou institucionální strukturu a organizovanost, a to bez ohledu na to, jestli jsou formálně nebo právně zaznamenány.
- soukromost (private) – organizace jsou institucionálně odděleny od veřejné správy, nejsou jí ani řízeny. Ve své podstatě je základní struktura organizace soukromá.
- samosprávnost a nezávislost (self-governing) – tzn., že organizace jsou schopny řídit a kontrolovat samy sebe. Nejsou kontrolovány státem ani jinými institucemi.
- neziskovost (non-profit) – organizace svou činností vytvářet zisk mohou, nesmí ho však přerozdělovat mezi vlastníky nebo vedení organizace, nýbrž musí být použit na cíle spojené s posláním organizace.
- dobrovolnost (voluntary) – dobrovolnost se může projevat např. vykonáním neplacené práce pro organizaci nebo prostřednictvím darů či účasti ve správních radách.

(Škarabelová, 2005)

Stejskal & Dobrozemský (2015) ve své knize *Nevýdělečné organizace v teorii* uvádí ještě jeden rys týkající se nestátních neziskových organizací. Je jím:

- prospěšnost – tzn., že neziskové organizace přispívají veřejnému dobru. Usilují o dobro občanů, skupin a celé společnosti. Status veřejné prospěšnosti definuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v § 146.

➤ **podle kritéria globálního charakteru poslání**

Podle Škarabelové (2005) je pro toto kritérium zásadní určení hranice mezi vzájemně a veřejně prospěšnou činností. Neziskové organizace se podle tohoto kritéria člení na organizace veřejně a vzájemně prospěšné.

- Organizace veřejně prospěšné (Public Benefit Organizations - PBO) – organizace jsou založeny za účelem poslání, které spočívá v produkci veřejných a smíšených statků. Tyto statky uspokojují potřeby společnosti. Jde např. o oblasti ekologie, zdravotnictví, vzdělávání, charity aj. (Frič & Goulli, 2001)

Cílem takových organizací je poskytování veřejně prospěšných služeb, které jsou otevřeny pro širokou veřejnost, např. sociální péče o staré lidi či opuštěné děti, apod. (Frič & Goulli, 2001)

- Organizace vzájemně prospěšné (Mutual Benefit Organizations - MBO) – tyto organizace jsou zakládány pro vzájemnou podporu skupin občanů (popř. právnických osob), které mají společný zájem. Veřejná správa hledí na to, aby se pojednávalo o zájmech k veřejnosti korektních, tedy aby neodporovaly zájmům ostatních občanů (popř. právnických osob). (Škarabelová, 2005)

Jedná se například o realizaci aktivit v kultuře nebo aktivit týkajících se ochrany zájmů skupin apod. (Škarabelová, 2005) Cílem těchto organizací je tedy sloužit zájmům svých členů. Vznikají například na základě podobnosti zájmů, profese, věku, aj. (Frič & Goulli, 2001)

➤ **podle převládající činnosti**

- Servisní – organizace soustředí svou pozornost na poskytování služeb různého druhu, např. služby pro seniory či handicapované osoby, aj.
- Advokační – tyto typy organizací se zaměřují na obhajobu práv občanů a zájmů určitých skupin lidí – upozorňování na problematické otázky. (Bachmann, 2011)

2.2 Právní úprava neziskových organizací

V českém právu neexistuje souhrnný právní předpis definující neziskové organizace. Ta může mít celou řadu právních forem, které upravuje celá řada právních předpisů. Stěžejním právním předpisem, který se týká neziskových organizací, jejich vznikem, činností či zánikem, je **zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník** účinný od 1. 1. 2014, který upravuje právní poměry právnických osob soukromého práva ČR, kam patří i nevládní neziskové organizace. (Vít, 2015)

2.2.1 Nejdůležitější změny v oblasti neziskového práva

- **Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník** (dále jen „NOZ“) – s jeho účinností došlo ke vzniku nových právních forem a také ke zrušení původních zákonů, které se zabývaly postavením jednotlivých neziskových organizací. Jedná se o tyto změny:
 - **Zrušení zákona č. 83/1990 sb., o sdružování občanů a vnik nové právní formy – spolek**

Podle § 3045 odst. 1 NOZ se občanská sdružení považují za spolky a pobočné spolky, nahrazují dříve existující organizační jednotky občanského sdružení. Není tak dotčena jejich právní kontinuita. Mají zachovány historii a stejné identifikační číslo. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2014) Místo občanských sdružení je tedy možno zakládat spolky. Oproti dřívější právní úpravě je nynější úprava NOZ rozsáhlejší. (Novotný, Ivičová, Novotná, & Štýsová, 2014)
 - **Zrušení zákona 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech**

Tento zákon upravuje právní postavení obecně prospěšných společností (dále jen „OPS“). Ke dni nabytí NOZ byl též zrušen, ale právní poměry existujících OPS se jím stále řídí. (Rada vlády, 2015)

OPS mají právo se transformovat na ústav, nadaci nebo nadační fond podle NOZ § 3050. Transformace OPS se řídí ustanoveními NOZ. Měnit právní formu však nemusí a mohou se tak řídit tímto zrušeným zákonem. (Langmajerová & Čínková, 2013)

- **Zrušení zákona č. 227/1997 sb., o nadacích a nadačních fondech**
V NOZ nalezneme rovněž novou úpravu nadací a nadačních fondů pod kategorií, tzv. fundací. (Nadace Neziskovky, 2014)
- **Vznik nové právní formy – ústav**
Ústav je novou formou právnické osoby. Podle § 402 NOZ jde o právnickou osobu, která je založena za účelem provozování činnosti společensky nebo hospodářsky efektivní a to s využitím svých lidských zdrojů a majetkové složky.
- **Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích** – tento zákon obsahuje právní úpravu obchodních korporací a z hlediska nestátních neziskových organizací upravuje problematiku sociálního družstva. (Rada vlády, 2015)
- **Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob** – tento zákon upravuje veřejné rejstříky, řízení o zápisech či výmazech údajů v nich uvedených. Všechny NNO jsou zapisovány do veřejných rejstřníků, které vedou rejstříkové soudy (výjimkou jsou evidované církevní právnické osoby). (Rada vlády, 2015) Podle NOZ, § 1 odst. 1 jde o rejstřík spolkový, nadační, dále o rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.
- **Status veřejné prospěšnosti** – veřejnou prospěšnost definuje § 146 NOZ: *„Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“*
- **Zákon č. 40/1964 Sb., (starý) Občanský zákoník** – z hlediska neziskových organizací upravuje právní postavení zájmových sdružení právnických osob. Ke dni nabytí NOZ byl zrušen, přičemž pro již existující zájmová sdružení stále platí, ale nové již zakládat nelze. (Stejskal, 2013)

2.3 Právní forma nestátních neziskových organizací

Zákon o daních z příjmů dříve uváděl výčet právních forem neziskových organizací a tím tak napomáhal vymezit okruh neziskových organizací. Současný účinný zákon o daních z příjmů již okruh neziskových organizací nevyjmenovává. (Dobrozemský & Stejskal, 2015) V České republice řeší konkrétní vymezení nestátních neziskových organizací **Rada vlády pro nestátní neziskové organizace**, která je poradním orgánem vlády pro NNO.

“Rada soustřeďuje, projednává a prostřednictvím svého předsedy předkládá vládě materiály, týkající se NNO a vztahující se k vytváření vhodného prostředí pro jejich existenci a činnost.” (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, (c) 2009-2015)

Podle Rady vlády (2015) jsou za NNO považovány tyto právní formy soukromého práva:

- Spolky a pobočné spolky,
- nadace a nadační fondy,
- církevní právnické osoby,
- obecně prospěšné společnosti,
- ústavy,
- školské právnické osoby.

2.4 Druhy právnických osob podle Občanského zákoníku

Podle NOZ se právnické osoby dělí na korporace, fundace a ústavy.

- Korporace – je právnickou osobou, kterou vytvořilo společenství osob. Z hlediska neziskových organizací upravuje právní formu spolek.
- Fundace – je právnická osoba, která je vytvořena majetkem vyčleněným k určitému účelu. Z hlediska neziskových organizací mezi ně patří nadace a nadační fond.
- Ústav – je právnickou osobou ustanovenou za účelem provozování činnosti užitečného charakteru, společensky nebo hospodářsky, a to s využitím své osobní a majetkové složky.

(Novotný, Ivičová, Novotná, & Štýsová, 2014)

Nový občanský zákoník aktuálně vstupuje do třetího roku své účinnosti. Rok 2016 je zároveň posledním rokem tzv. přechodného období, ve kterém je třeba přizpůsobit vnitřní poměry právnických osob, které NOZ upravuje, dále je zapotřebí splnit rejstříkové povinnosti s nimi související. Mnohé spolky, nadace, nadační fondy aj. procesem úpravy vnitřní dokumentace prošly, ale velkou většinu v průběhu tohoto roku ještě čekají. (Ronovská, 2016)

2.4.1 Spolky, pobočné spolky

Spolky

Spolek je z hlediska právnických osob řazen mezi korporace patřící do neziskového sektoru. Podle § 217 NOZ je spolek samosprávným subjektem fyzických a právnických osob, založený za účelem uspokojování a ochrany takových zájmů, pro které byl spolek založen. „*Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.*” (§ 214 odst. 1 NOZ) Pojem dobrovolnost znamená možnost jak fyzických tak právnických osob spolek založit, vstoupit do něj nebo z něj vystoupit, ale i možnost do něj nevstoupit. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Název spolku musí obsahovat slova: *spolek* nebo *zapsaný spolek* nebo *z.s.*. Nesmí být zaměnitelný s názvem jiné právnické osoby a nesmí působit klamným dojmem. (Ronovská, 4/2016)

Podle NOZ spolky nemohou být zakládány za účelem podnikání nebo jiné výdělečné činnosti. Mohou však vyvíjet vedlejší činnost hospodářského charakteru, jejímž cílem je podpora činnosti hlavní, pro kterou byl spolek zřízen. Pro výkon vedlejší výdělečné činnosti musí být splněny dvě podmínky:

1. Výdělečná činnost má směřovat k účelu spolku, ke kterému byl založen a
2. výdělečná činnost by neměla dosahovat takové úrovně, aby ji bylo možné považovat za soustavnou činnost provozovanou za účelem dosažení zisku. (Rada vlády, 2015)

Výnos z činnosti spolku je vždy nutno reinvestovat do činnosti spolku, popř. na jeho správu. (Ronovská, 2016)

Do činnosti spolku může zasahovat stát a to pouze v mezích zákona a v rozsahu nezbytném k ochraně veřejného zájmu. (Rada vlády, 2015) To je možné z důvodů bezpečnosti státu, ochrany veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku, předcházení trestným činům a z důvodu ochrany práv a svobod druhých.

(Dobrozemský & Stejskal, 2015)

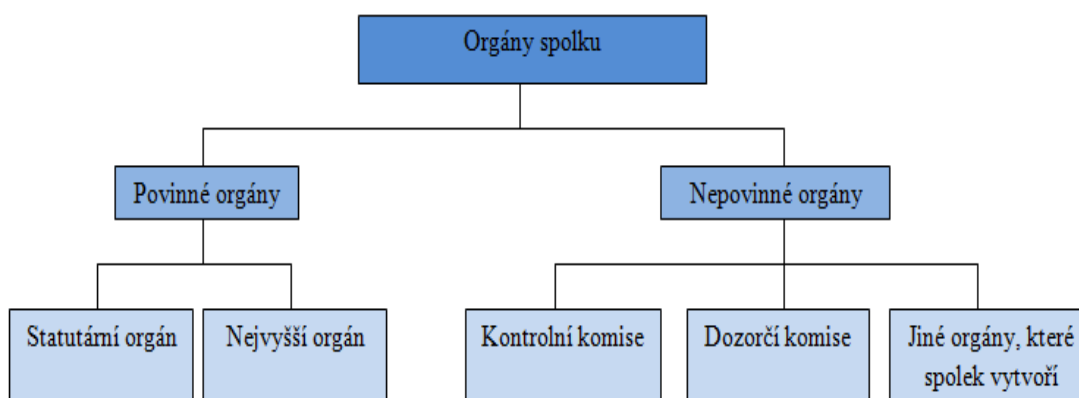
Založení a vznik

Jak již bylo výše uvedeno, spolek mohou (podle § 214 NOZ odst. 1) založit minimálně tři osoby - právnické nebo fyzické, v okamžiku přijetí stanov. Jejich náležitosti stanoví zákon, který umožňuje dvě formy založení. První možností je shoda zakladatelů na obsahu stanov obsahující náležitosti, jež zákon vymezuje. Druhou možností založení spolku je usnesení ustavující schůze budoucích členů spolku. Zákon stanoví pravidla pro průběh schůze. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Spolky jsou zapisovány do spolkových rejstříků soudy. Žádost na zápis spolku do příslušné evidence podávají zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí. Zápisem do spolkového rejstříku spolek vzniká. (Rada vlády, 2015)

Orgány spolku

Obrázek 2: Orgány spolku dle NOZ



Zdroj: Autor

Spolek má ze zákona povinnost založit minimálně dva orgány, a to statutární a nejvyšší orgán, případně může stanovit ještě kontrolní komisi, rozhodčí komisi a další orgány, které určí ve stanovách (viz. Obrázek č. 2). Orgány spolku mohou být

pojmenovány libovolně a to způsobem nebudícím klamný dojem o jejich povaze. (§ 243 NOZ)

Zákon ponechává určitou volnost ve stanovení vnitřního uspořádání organizace (princip nezasahování státu do spolkové samosprávy), resp. až na povinnost vytvoření právě statutárního a nejvyššího orgánu. Oba orgány musí být zapsány ve spolkovém rejstříku. (Novotný, Ivičová, Novotná, & Štýsová, 2014)

Jak se tedy budou orgány spolku jmenovat, jaká bude jejich vnitřní organizační struktura, jak budou utvářeny a jaká bude jejich působnost, se uvede ve stanovách spolku. Stejně tak se mohou zakladatelé rozhodnout, zda vytvoří orgány další.

• Statutární orgán

Podle § 244 NOZ stanovy určí, zda bude statutární orgán kolektivní nebo individuální. Individuálním orgánem je předseda. Stanovy definují, jaký statutární orgán spolek má, jak ho určuje a zastupuje. Nejvyšší orgán spolku pak, neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Funkční období členů volených do orgánu si spolek určí sám, přičemž jejich počet musí být zaznamenán ve stanovách. Není-li tak učiněno, předpokládá se, že trvá pět let. Pokud by se počet členů snížil pod polovinu, zbylí členové dle vlastní volby zvolí členy nové, tzv. kooptace². Co se týče jednání orgánu, neupravují-li to stanovy, předpokládá se, že bude rozhodováno prostou většinou. (Novotný, Ivičová, Novotná, & Štýsová, 2014)

Statutární orgán disponuje pravomocí zastupovat spolek ve všech záležitostech (§ 164 odst. 1 NOZ), nejsou-li vyhrazeny jinému orgánu. Jedná tedy za spolek navenek vůči třetím osobám. Má rozhodovací a organizační pravomoc v záležitostech týkajících se:

- Rozhodování o vyloučení člena ze spolku,
- svolávání členské schůze,
- zajištění vyhotovení zápisu z členské schůze.

(Dobrozemský & Stejskal, 2015)

² Kooptace je přibrání dalšího nebo náhradního člena do voleného orgánu rozhodnutím jeho členů, nikoliv jeho volbou. (Slovník pojmů, 2016)

- **Nejvyšší orgán**

Nejvyšší orgán je druhým povinným orgánem spolku. Na základě stanov bude rozhodnuto, který orgán jím bude. Pakliže ve stanovách nebude uvedeno, který orgán bude nejvyšší, pak ze zákona se má za to, že je jím členská schůze. Není tedy vyloučeno, aby nejvyšší orgán byl zároveň statutárním. Pojmenování nejvyššího orgánu „členská schůze“ je druhovým označením, protože spolku se ponechává volnost v tom, jak nejvyšší orgán pojmenuje. Může se jednat např. i o valnou hromadu, aj. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Členové spolku mají právo účastnit se zasedání členské schůze, právo hlasovací, právo požadovat a dostat vysvětlení záležitostí, které se spolku týkají, dále právo uplatňovat návrhy a protinávrhy a právo nahlížet do zápisu z členské schůze. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Nejvyšší orgán zpravidla určuje směr spolku, rozhoduje o změně stanov, hodnotí činnost dalších orgánů a schvaluje výsledek hospodaření. Dále svolává členskou schůzi minimálně jednou za rok nebo na žádost jedné třetiny členů či na žádost kontrolního orgánu. (Novotný, Ivičová, Novotná, & Štýsová, 2014)

Členská schůze je svolávána ve lhůtě, která je určena stanovami a to nejméně třicet dnů před jejím konáním. (§ 249 NOZ) Pozvánka na jednání členské schůze se považuje za právní jednání, proto musí splňovat určitá kritéria (určitost a srozumitelnost) a minimální požadavky na obsah (místo, čas a pořad zasedání). (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Podle NOZ § 252 má každý člen spolku jeden hlas a za účasti většiny členů spolku je členská schůze schopna se usnášet. Usnesení přijímá většinou hlasů přítomných členů a to v době usnášení.

Dokumentem osvědčujícím průběh členské schůze a doklad o přijetí příslušných usnesení je zápis ze zasedání členské schůze. Zákon předpokládá prostou písemnou formu, ale stanovy mohou vyžadovat přísnější formu např. úředně ověřené podpisy nebo formu notářského zápisu. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Kontrolní komise**

Kontrolní komise je nepovinným orgánem spolku. Je tedy ponecháno na něm, zda tento orgán zřídí. V tomto případě musí být opět zakotven ve stanovách. Zákon

stanoví pravidla pro ustanovení členů a vymezení její působnosti. Zřídí-li tedy spolek kontrolní komisi, musí respektovat minimální pravidla daná zákonem. Má-li spolek zřízen tento orgán, dává tím najevo, že má upraven systém vnitřní kontroly. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Podle § 263 NOZ kontrolní komise dohlíží na to, jestli jsou záležitosti spolku vedeny řádně, zda spolek vykonává činnost v souladu se stanovami a právními předpisy, případně i další záležitosti, budou-li jí svěřeny. Pokud kontrolní komise zjistí nedostatky, musí upozornit ostatní orgány spolku. Podle § 264 NOZ má kontrolní komise pravomoc nahlížet do dokladů spolku a požadovat případné vysvětlení.

- **Rozhodčí komise**

Rozhodčí komise je rovněž nepovinným orgánem spolku. Zákon stanovuje pravidla pro ustanovení členů a vymezení její působnosti, které musí spolek respektovat. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Pobočné spolky

Spolky mohou zakládat pobočné spolky, které jsou vedlejšími právními osobami odvozeny od hlavního spolku. Jsou poměrně samostatným organizovaným celkem a pro hlavní spolek provozují určité činnosti nebo sdružují členy na určitém území či pro určitý okruh zájmu. Nemohou ale vybočit z mezí jim daných stanovami a vyvíjet takové činnosti, které by byly s nimi v rozporu. (Dobrozemský & Stejskal, 2015) Pobočný spolek je třeba do tří let od nabytí účinnosti NOZ zapsat do spolkového rejstříku, jinak po uplynutí této lhůty zaniká. (Rada vlády, 2015)

Ke dni 15. září 2014 bylo do spolkového rejstříku zapsáno 86 851 spolků a 27 236 pobočných spolků. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

2.4.2 Ústavy

Ústav je novou formou právní osoby. Podle § 402 NOZ jde o právní osobu, která je založena za účelem provozování činnosti společensky nebo hospodářsky efektivní a to s využitím svých lidských zdrojů a majetkové složky.

Činnost provozována ústavem musí být poskytována za předem stanovených podmínek bez diskriminačního omezení, přičemž lze charakterizovat skupiny osob, kterým budou služby poskytovány. Kromě své hlavní činnosti je možno, aby ústav provozoval činnost vedlejší. Právní úprava ústavu se řídí ustanoveními pro nadace, ovšem s výjimkou ustanovení o nadační listině a nadačním kapitálu. (Rada vlády, 2015)

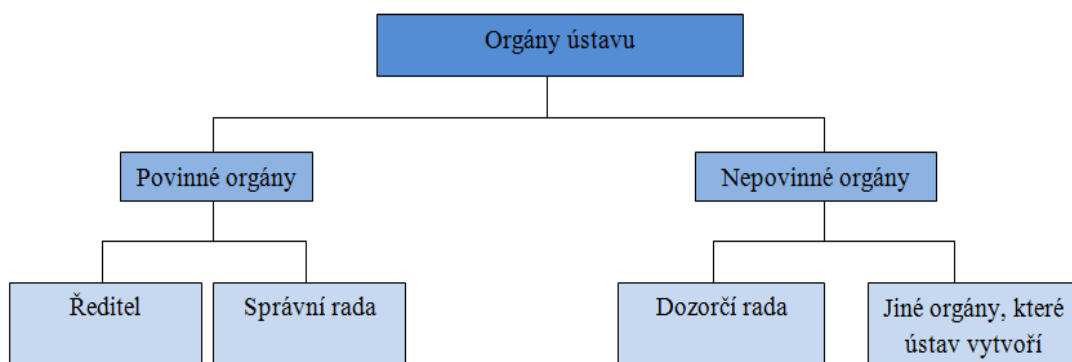
Založení a vznik

Založení ústavu je možné na základě zakládací listiny nebo pořízením pro případ smrti. Zakládací listina může být vydána jedním nebo více zakladateli, jimiž mohou být jak fyzické tak právnické osoby. Náležitosti fungování ústavu jsou definovány v zakládací listině. Musí obsahovat výši vkladu (peněžitý i nepeněžitý), který může být v jakékoliv výši, protože zákon nestanovuje minimální, tzn., že může být i nulový. Též určuje, v jakých případech ředitel jedná samostatně a kdy potřebuje souhlas správní rady anebo zakladatele. (Zahumenský, 2014) Název ústavu musí obsahovat slova „zapsaný ústav“ nebo zkratku „z. ú“. (Tomaščáková, 2014)

Po založení ústavu následuje zápis do příslušné evidence, tedy do rejstříku ústavů. Návrh na zápis do příslušného rejstříku podává zakladatel jménem ústavu. Pakliže zakladatel návrh nepodá sám nebo nepověří někoho jiného, podává návrh na zápis ředitel. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Orgány ústavu

Obrázek 3: Orgány ústavu dle NOZ



Zdroj: Autor

- **Statutárním orgán**

Statutární orgán ústavu tvoří ředitel, který jej zastupuje navenek a řídí jeho činnost. Je koncipován monokraticky (individuálně). Není však vyloučeno, aby jím byla právnická osoba, která zmocní fyzickou, aby ji v orgánu zastupovala. Ředitele volí a odvolává správní rada, jejímž členem být nemůže. Nemůže být členem ani dozorčí rady nebo jiného kontrolního orgánu. V praxi vykonává svou funkci na základě příkazní smlouvy nebo smlouvy o výkonu funkce. Je zapisován do rejstříku ústavů. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Správní rada**

Správní rada je kolektivním vrcholným orgánem ústavu, který má kontrolní pravomoc. Minimální počet členů není zákonem stanoven. S přihlédnutím k tomu, že se na jeho právní úpravu pohlíží jako na právní úpravu nadací, musí tvořit správní radu alespoň tři osoby. Funkční období je ze zákona tříleté, není-li v zakládací listině stanoveno jinak. Jmenování a odvolávání členů správní rady zákon neupravuje, například může členy jmenovat zakladatel. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Její kompetence jsou:

- Volba a odvolávání ředitele ústavu,
- kontrola výkonu působnosti ředitele,
- schvalování rozpočtu, řádné a mimořádné účetní závěrky a výroční zprávy ústavu. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Dozorčí rada**

Je nepovinným orgánem ústavu. V tomto případě záleží na zakladateli, zda bude dozorčí rada zřízena. Členové dozorčí rady nemohou být členy rady správní ani ředitelem ústavu. Zakladatel ústavu však jejím členem být může. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

2.4.3 Obecně prospěšné společnosti

Jde o právnickou osobu, jejímž smyslem je poskytování obecně prospěšných služeb pro veřejnost. Výsledek hospodaření nesmí být rozdělován mezi zakladatele

či zaměstnance, ale musí být použit pro další rozvoj činnosti hlavní. Kromě činnosti hlavní může mít i doplňkovou nebo hospodářskou činnost a to za předpokladu, že touto činností bude dosaženo efektivnějšího využívání prostředků společnosti a nebude ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost poskytovaných služeb. (Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, 2015)

Založení a vznik

Společnost byla zakládána zakládací smlouvou (s úředně ověřenými podpisy zakladatelů) nebo v případě jednoho zakladatele zakládací listinou (ve formě notářského zápisu). Zákon o obecně prospěšných společnostech (dále jen „OPS“) stanovil náležitosti zakládacích dokumentů. Poté bylo třeba zapsat OPS do veřejného rejstříku. Návrh na zápis podával zakladatel nebo osoba jím k tomu zmocněná. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Orgány OPS

Jako každá právnická osoba má i OPS určitou organizační strukturu. V tomto případě zákon předpokládá tři zřizované orgány, jimiž jsou statutární orgán, správní a dozorčí rada.

- **Statutární orgán**

Statutárním orgánem OPS je ředitel, který řídí činnost společnosti a zastupuje ji navenek. Jde o orgán monokratický. Tím je posílena jeho odpovědnost za dosahování vytyčených cílů stanovených v zakládacích dokumentech. Na druhou stranu je omezen v určitých ohledech rozhodování správní rady, kterou je volen a odvoláván, proto nemůže být ani jejím členem, stejně tak členem rady dozorčí, ale může se účastnit jejich jednání. Zapisuje se do rejstříku OPS. Svou funkci vykonává na základě smlouvy příkazní nebo smlouvy o výkonu funkce. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Správní rada**

Jde o povinně zřizovaný orgán společnosti, který má kontrolní pravomoc. Musí mít nejméně tři členy. Všichni musí být uvedeni v zakládacím dokumentu. Jmenování a odvolávání jejích členů je upraveno zákonem. Všichni její členové jsou povinni jednat o záležitostech společnosti s péčí řádného hospodáře

a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích společnosti. Funkční období je ze zákona tříleté. Oprávnění a kompetence správní rady jsou taxativně vymezena zákonem. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Dozorčí rada**

Dozorčí rada byla zřizována obligatorně (povinně) na rozdíl od nové právní úpravy. Konkrétní počet členů je uveden v zakládacím dokumentu, přičemž minimálně musí mít alespoň tři. Členy správní rady volí zakladatel, neuvede-li zakládací dokument jinak. Členové nemohou být ředitelem ani členy správní rady. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Možnost transformace právní formy OPS na jinou právní formu

Do konce roku 2013 bylo možné OPS zakládat podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. S účinností NOZ (tedy od 1. 1. 2014) již nemohou nově vznikat, protože zákon o obecně prospěšných společnostech byl zrušen.

OPS zapsané do příslušného rejstříku, podle zákona o OPS, se do konce roku 2013 mohou řídit právě tímto zákonem a to z důvodu ochrany již nabytých práv a zachování právní kontinuity. V tomto případě mají OPS dvě možnosti: buď v této právní formě mohou zůstat, nebo se transformovat na jinou právní formu. (Zuska & Kliman, 2013)

OPS mají právo změnit se na jinou právní formu (jde tedy o dobrovolné rozhodnutí) a to buď na ústav, nadaci nebo nadační fond podle NOZ § 3050. Zákon nestanovuje pro tuto změnu žádnou lhůtu ani případné sankce pro společnosti, které svou právní formu nezmění. (Langmajerová & Činková, 2013)

Transformací právní formy se stávající právnická osoba neruší, nezaniká a její práva a povinnosti nepřechází na jiného právního nástupce, tzn., že nevzniká nová právnická osoba. Též nepřichází o svou historii, jmění, práva, povinnosti a má stejné identifikační číslo. Jen se mění její právní úprava, která musí odpovídat nové právní formě (§ 183 odst. 1 NOZ). (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

O změně právní formy OPS rozhoduje správní rada, přičemž je vyžadována forma veřejné listiny. Rozhodnutí je účinné dnem zápisu do rejstříku OPS. Skutečnost týkající se změny právní formy není potřeba oznámit zakladateli, jelikož tuto povinnost ukládá zákon správní radě jen v případě zrušení společnosti. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

2.4.4 Nadace, nadační fondy

Nadace a nadační fondy spadají do kategorie fundací. (Sojková, 2014) Jak již bylo výše uvedeno, tedy do kategorie právnických osob, které tvoří majetkový základ sloužící k určitému účelu. Dříve se problematikou nadací a nadačních fondů zabýval zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, který byl k 1. lednu 2014 nahrazen NOZ, který nyní tuto problematiku upravuje.

- **Nadace**

Nadace je v širším pojetí „majetek, jenž na základě svobodné vůle převeden za určitým účelem na osobu odlišnou od zakladatele, aby tato vymezený majetek trvale spravovala.“ (Ronovská, 2012, s. 13)

Založení nadace

Podle § 309 NOZ může nadaci založit jak právnická tak fyzická osoba a to nadační listinou i v případě, jedná-li se o více zakladatelů. Nadační listinou může být zakládací listina nebo pořízení pro případ smrti. Tento dokument vyžaduje formu veřejné listiny, resp. notářský zápis. Náležitosti nadační listiny jsou uvedeny v § 310 NOZ.

Nadační listina se může měnit, neoznačí-li ji zakladatel za neměnnou. I v případě, kdy je takto označená, ji lze měnit z důvodu vážných změn vnitřních poměrů. Nadace vzniká zápisem do nadačního rejstříku. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Kromě nadační listiny musí mít nadace statut. Jedná se o dokument, který slouží zejména jako její organizační řád (způsob jednání orgánů nadace) a též určuje, jakým způsobem budou poskytovány nadační příspěvky příjemcům, resp. jakému okruhu osob. (Eliáš, 2014)

Majetek nadace

Aby byla nadace schopna plnit svůj účel, pro který byla založena, musí být vybavena majetkem. Ze zákona se vyžaduje, aby při jejím založení byl složen vklad (peněžitý i nepeněžitý), označován jako nadační jistina, v hodnotě 500 tis. Kč. Tato jistina může být tvořena i nadačními dary. Nadace s ní může disponovat jen omezeně, aby neztratila na své hodnotě. Vedle toho má i majetek, se kterým může nakládat volně, ale jen při respektování svého účelu. (Eliáš, 2014)

V souvislosti s tím je třeba zmínit ještě pojem nadační kapitál, který je peněžním vyjádřením nadační jistiny a který se zapisuje do nadačního rejstříku. Jde o údaj fixovaný, tzn., že na něj změny obsahu nadační jistiny nemají vliv. Pokud však nadace pozbude některou část nadační jistiny, musí ji doplnit. Není-li to možné, musí snížit nadační kapitál, ale jen do peněžité úrovně základního vkladu, resp. nadační jistiny. (Eliáš, 2014)

Nadační příspěvek

Kromě vykonávání vlastních aktivit nadace poskytuje nadační příspěvky. Pravidla pro jejich poskytování mohou být uvedena ve statutu nebo nadační listině, přičemž mohou být blíže popsána například v grantových výzvách nebo v pravidlech upřesňujících žadatele, oblasti, aktivity a projekty, ze kterých lze podporu žádat, limitní termíny a další. (Dobrozemský & Stejskal, 2015) Podle § 353 NOZ nadace nesmí poskytnout nadační příspěvek členům jejího orgánu, zaměstnancům a ani osobám jim blízkým.

Orgány nadace

Ze zákona má povinnost nadace zřídit dva orgány, tedy orgán statutární a orgán dozorčí. Jinak je ponecháno na nadaci, zda zřídí ještě další orgány. (NOZ)

- **Správní rada**

Správní rada je statutárním a výkonným orgánem nadace. Její členové projevují nadaci navenek, jednají jménem nadace, zastupují ji ve všech záležitostech, které nejsou svěřeny jiným orgánům. Musí mít nejméně tři členy. Délka jejich funkčního období je pět let, není-li v nadační listině uvedeno jinak.

(Dobrozemský & Stejskal, 2015)

- **Dozorčí rada**

Jde o kontrolní a revizní orgán, který musí nadace zřídit. Může jím být správní rada, v případě kolektivního orgánu nebo revizor, v případě orgánu individuálního. Musí mít nejméně tři členy. Jejich počet je uveden v nadační listině. Kontrolní orgán dohlíží na dodržování vnitřních předpisů a provádí vnitřní audity. Aby byla zachována nezávislost členů dozorčí rady, nevolí jejich členy správní rada. Dozorčí

rada musí být zřízena u nadací, převyšuje-li nadační kapitál 5mil. Kč, jinak postačuje pouze funkce revizora. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Zákon umožňuje nadaci transformovat se na nadační fond podle § 391 NOZ a následující.

- **Nadační fond**

Nadační fond je další právní formou fundace. Jeho právní úprava v zákoně je poměrně stručná, reguluje pouze základní otázky a otázky jeho právní formy. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Podle § 394 NOZ je nadační fond zakládán k účelu prospěšnému společensky nebo hospodářsky. Může být založen dvěma způsoby: buď zakládací listinou anebo pořízením pro případ smrti. Vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. Nadační fond nevytváří nadační jistinu ani nadační kapitál. (§ 394 – 401 NOZ). Zákon neupravuje požadavek na formu zakládací listiny a na rozdíl od nadací výslovně nevyžaduje formu notářského zápisu. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

§ 399 NOZ připouští možnost změnit právní formu nadačního fondu na nadaci.

2.5 Druhy právnických osob podle zákona o korporacích

Z hlediska neziskového sektoru zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. (dále jen „ZOK“) upravuje mimo jiné problematiku sociálního družstva.

2.5.1 Sociální družstvo

ZOK definuje sociální družstvo jako družstvo, „...*kteřé soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje.*“ (§ 758 ZOK)

Tento zákon ukládá sociálnímu družstvu celou řadu omezení, protože je jeho cílem dodržet předmět své činnosti tak, aby se nedostal do rozporu se zákonem stanoveným

předmětem činnosti, tedy s výše uvedeným § 758 ZOK. (Černá, Štenglová, & Pelikánová, 2015) Další omezení vyplývají z § 765 ZOK – omezení hospodaření družstva.

Obsah stanov stanoví § 553 ZOK obecná ustanovení o družstvu a § 762 ZOK, který dále uvádí:

- Cíle a podmínky činnosti sociálního družstva, které musí být v souladu s jeho sociálně-začleňovací funkcí a podporou místního rozvoje,
- podmínky, jak bude sociální družstvo nakládat se ziskem a to v souladu s účelem činnosti pro které bylo sociální družstvo zřízeno. Připouští-li to stanovy, může sociální družstvo rozdělit až 33 % disponibilního zisku mezi své členy, ale až poté co z disponibilního zisku doplní rezervní a ostatní fondy ze zisku, pakliže byly zřízeny.

Založení a vznik

Družstvo zakládají nejméně tři osoby³. Je zakládáno konáním ustavující schůze, které se může zúčastnit osoba, která podala přihlášku do zakládaného družstva do rukou schovatele, přičemž ji nevzala zpět do zahájení schůze. Na této schůzi se schvalují stanovy, volí členové orgánů družstva a řeší se otázka členských vkladů. Průběh schůze je potřeba ověřit notářským zápisem, jehož přílohou je seznam s počtem členů a výše jednotlivých členských vkladů. Družstvo vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. (Doleček, 2014)

Orgány družstva

Vnitřní strukturu sociálního družstva tvoří členská schůze, představenstvo a kontrolní komise, případně jiné orgány určeny stanovami. V případě malého družstva ji tvoří členská schůze a předseda. Uplatňuje se obecná úprava družstev.

- **Členská schůze**

Členská schůze je nejvyšším orgánem družstva. Mohou se jí zúčastnit členové družstva, likvidátor nebo další osoby, o nichž tak stanoví jiný právní předpis, a to buď osobně, nebo v zastoupení. (§ 635, úvodní ustanovení ZOK).

³ Podle legislativy platné do konce roku 2013 jej mohlo založit minimálně pět osob.

Je svolávána představenstvem na základě pozvánky v termínech určených stanovami, nejméně však jednou za účetní období, přičemž se musí konat nejpozději do šesti měsíců od skončení tohoto období. V tomto případě se jedná o řádnou členskou schůzi. Za podmínek stanovených zákonem, stanovami a v zájmu družstva lze svolat i mimořádnou členskou schůzi. (Černá, Štenglová, & Pelikánová, 2015)

Osoba svolávající členskou schůzi, resp. svolavatel, musí nejméně patnáct dnů před konáním členské schůze uveřejnit pozvánku na internetových stránkách družstva. Současně ji musí zaslat členům na adresu, která je uvedena v seznamu členů. (§ 636 ZOK)

Členská schůze je usnášeníschopná, zúčastní-li se jí většina všech členů, kteří disponují většinou všech hlasů. Usnesení se přijímá prostou většinou. Každý člen má při hlasování jeden hlas, ledaže by stanovy určily, že má hlasů více. Rozhoduje v nejvýznamnějších družstevních záležitostech, které jsou uvedeny v § 650 ZOK. (Gürlich, 2015) Usnesení členské schůze se osvědčuje veřejnou listinou v případech vymezených zákonem. Dále svolavatel do 15 dnů ode dne konání členské schůze musí o jejím průběhu vytvořit zápis, na který má nárok, resp. na jeho kopii, každý člen. (§ 659 ZOK)

Z hlediska působnosti členská schůze mění stanovy, volí a odvolává členy představenstva, určuje jejich odměny, schvaluje účetní závěrky. Další pravomoci jsou uvedené v § 656 ZOK .

- **Představenstvo**

Představenstvo tvoří statutární orgán družstva. Musí mít minimálně tři členy, pakliže ve stanovách není uvedeno jinak. Volí předsedu nebo místopředsedu, pakliže stanovy neurčí, že budou voleni členskou schůzí. Rozhoduje většinou hlasů svých členů, neurčí-li stanovy vyšší počet hlasů. Jeho činností je obchodní vedení družstva, zajišťování řádného vedení účetnictví, předkládání účetní závěrky členské schůzi ke schválení a podávání návrhu na rozdělení zisku či úhradu ztráty. (§ 705 – 708 ZOK)

- **Kontrolní komise**

Družstvo má povinnost kontrolní komisi zřídit. Musí mít alespoň tři členy, není-li ve stanovách uvedeno jinak. Členové jsou voleni členskou schůzí. Je oprávněna kontrolovat všechnu činnost družstva, přitom má právo nahlížet do dokladů družstva a požadovat jakékoliv informace. Dále přijímá a projednává stížnosti členů. (Pokorná, Veerková, & Pekárek, 2015)

2.6 Proces transformace spolku na ústav

Dle § 3045 NOZ se občanská sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů považují za spolky, které mají právo změnit svou právní formu, a to buď na ústav podle NOZ nebo na sociální družstvo podle ZOK.

Aby se sdružení stala spolky, nemusela učinit žádné kroky, jelikož s účinností NOZ se všechna sdružení jimi stala automaticky. Vztahuje se na ně tedy právní úprava NOZ. (Zahumenský & Lobotka, 2014)

Pojem transformace

Transformace (z lat. *transformatio*) znamená přeměnu, přeměnění či přetvoření. Ve vztahu k útvaru, resp. k transformaci právní formy spolek na právní formu ústav může být významově vykládána jako: „*přeměna útvaru v útvar nový, odpovídající původnímu podle urč. zákona*“. (Ústav pro jazyk český AV ČR, [online databáze], 2011)

Transformací na jinou právní formu se existující spolek neruší ani nezaniká, tzn., že nevzniká tedy nová právnická osoba. Mění se jen právní forma a s ní tedy orgány a vnitřní poměry spolku, které musí vyhovovat nově zvolené právní formě. Změněná právnická osoba neztrácí svou právní osobnost, nepřichází o svou historii, jmění, práva a povinnosti a má stejné i identifikační číslo. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Transformace spolku není nijak časově ohraničená. Jestliže spolek vznikl do konce roku 2013 jako sdružení, má možnost změnit svou právní formu i po několika letech od nabytí účinnosti NOZ. Pakliže spolky vznikly až po 1. lednu 2014 dle NOZ možnost transformace nemají. Přeměna právní formy spolku se řídí ustanoveními zákona upravující obecně přeměny právnických osob. (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

Předpoklady pro transformaci spolku na ústav:

- Spolek má minimální členskou základnu nebo členská práva jsou stanovami omezeny natolik, že jeho členové nemají na fungování spolku v zásadě vliv,
 - spolek provozuje svou činnost užitečnou společensky nebo hospodářsky, přičemž tato činnost spočívá v poskytování služeb širokému okruhu osob, avšak mimo jeho členskou základnu,
 - služby jsou dostupné každému rovnocenně za stanovených podmínek a
 - k poskytování služeb využívá své osobní i majetkové složky.
- (Dobrozemský & Stejskal, 2015)

2.6.1 Možné kroky procesu transformace

- Nejdříve je potřeba shromáždit dokumenty spolku, zejména pak jeho stanovy a ty dokumenty, ze kterých vyplývá, které orgány spolek má. Dále je třeba zjistit aktuální počet členů spolku a vyhotovit jeho seznam. (Togoto, 2015)
- Dalším důležitým krokem je určení rozhodného dne, od něhož se jednání zanikající právnické osoby považuje za takové jednání, které je uskutečněné na účet nástupnické osoby. K předcházejícímu dni rozhodného dne se sestaví účetní závěrka a k rozhodnému dni zahajovací rozvaha. (§ 176 NOZ)
- Poté je nutno svolat nejvyšší orgán spolku a to z důvodu projednání změny právní formy na novou právní formu ústav. (Togoto, 2015)

Pozvánka na zasedání nejvyššího orgánu musí být doručena všem členům spolku. Spolu s pozvánkou na zasedání je vhodné členům poslat i návrh rozhodnutí týkající se změny právní formy a dále návrh na určení osob v postavení zakladatele ústavu a obsazení funkcí orgánů ústavu. (ANNAKK, 2014)

- Na zasedání se rozhodne o změně právní formy, určí se osoby orgánů ústavu (ředitel, zakladatel, správní rada – volí se též předseda, revizor) a výše jejich vkladů. Dále je třeba vymezit účel a předmět činnosti ústavu a pravidla fungování ústavu.
- Ze zasedání nejvyššího orgánu spolku se dále vyhotoví osvědčení o konání zasedání nejvyššího orgánu, který obsahuje rozhodnutí o transformaci právní

formy. Tyto dokumenty jsou ve formě notářského zápisu společně se zakládací listinou. (ANNAKK, 2014)

- **Zakládací listina**

Zakládací listina musí obsahovat ze zákona (§ 405 NOZ) alespoň:

- Název ústavu,
 - sídlo ústavu,
 - účel ústavu vymezením předmětu jeho činnosti, popř. i předmět jeho podnikání,
 - údaj o výši vkladu,
 - počet členů správní rady, jména a bydliště jejích prvních členů,
 - podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, nevyhradí-li se její úprava statutu ústavu.
- Následně se podá návrh na zápis změny právní formy spolku na ústav rejstříkovému soudu, jímž je krajský soud. Tímto návrhem bude spolek vymazán a bude zapsaná nástupnická právnická osoba do rejstříku ústavů. (ANNAKK, 2014)

- **Formulář**

Návrh na zápis změny právní formy spolku na ústav se podává na elektronickém tzv. inteligentním formuláři, který je dostupný na stránkách ministerstva spravedlnosti: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>. Lze jej zaslat rejstříkovému soudu jak v elektronické tak v listinné podobě.

Společně s návrhem na zápis změny právní formy do příslušné evidence se dokládají tyto **dokumenty**:

- Formulář návrhu na zápis do veřejného rejstříku (s úředně ověřenými podpisy),
- zakládací listina,
- zápis, který byl pořízen na zasedání správní rady s volbou ředitele ústavu,
- oprávnění k podnikatelské nebo jiné činnosti (v případě, je-li tato činnost vedlejší činností),
- souhlas členů orgánů se zápisem do veřejného rejstříku (úředně ověřené podpisy),

- čestná prohlášení členů orgánů, kteří se zapisují do rejstříku ústavů o tom, že splňují podmínky pro jejich výkon funkce podle NOZ (úředně ověřené podpisy),
- doklad osvědčující důvod užívání prostor, tedy kde má být umístěno sídlo ústavu. Jde o prohlášení vlastníka nemovitosti (úředně ověřené podpisy),
- potvrzení o složení zapisované výši vkladu.
(Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2015)

- Následně soud vydá usnesení do pěti pracovních dnů ode dne podání návrhu na příslušný krajský soud. Usnesení nabývá právní moci uplynutím 15 dnů od jeho doručení. Tuto lhůtu lze zkrátit tak, že se transformovaná osoba vzdá práva na odvolání, tzn., že se na soud podá prohlášení po doručení usnesení.
(Zahumenský, 2014)

§ 177 NOZ říká, že účinnost přeměny právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku nastává dnem zápisu do tohoto rejstříku.

3 Metodika

Teoretická část

Pro získání základního přehledu o problematice neziskového sektoru a právních forem neziskových organizací bylo nejprve potřeba pročíst a nastudovat odbornou literaturu, zákony a články vztahující se k danému tématu.

V teoretické části je popsán neziskový sektor a jeho význam pro společnost, pojem neziskové organizace a jejich typologie. Dále je popsána právní úprava a právní formy nevládních neziskových organizací podle občanského zákoníku účinného od 1.1 2014 a nejdůležitější změny v oblasti neziskového práva platící od účinnosti NOZ. Podle zákona o korporacích je zde uvedena právní forma sociální družstvo. Zdroje použité pro psaní této práce jsou uvedené v části s názvem Seznam použitých zdrojů.

Praktická část

Praktická část bude rozdělena do dvou podkapitol:

Zmapování vývoje NNO, zejména právní formy ústav

První podkapitola praktické části se bude týkat zmapování vývoje počtu nevládních neziskových organizací v České republice podle právních forem dle data jejich vzniku. Pozornost bude zaměřena především na vývoj počtu právní formy ústav od roku 2014 z hlediska jednotlivých krajů České republiky.

Sekundární data budou čerpána ze statistické databáze Registru ekonomických subjektů (RES) Českého statistického úřadu (ČSÚ). Tato data budou zpracována formou tabulek a grafů a jejich následným popisem.

Vlastní výzkum

Druhá podkapitola se zabývá vlastním výzkumem týkajícím se procesu transformace spolku (dříve občanského sdružení) na ústav. Pro vlastní výzkum diplomové práce bude zvolena metoda sběru dat prostřednictvím strukturovaného dotazníku, který bude doplněn o neřízené rozhovory s neziskovými organizacemi s právní formou ústav, které na sebe zanechají kontakt.

Dotazníky jsou nejpoužívanější technikou při sběru dat. Představují formuláře s otázkami, na které respondenti odpovídají. Jde vlastně o způsob řízeného psaného

rozhovoru. Tvorba dotazníku musí být v souladu s požadavky na ně a musí být vymezeny hlavní cíle výzkumu. Otázky by měly být konkrétní a srozumitelné. Tím, že je dotazník anonymní, lze zvýšit upřímnost odpovědí. (Kohoutek, 2010)

Cílem dotazníkového šetření bude zjistit zejména problémy, se kterými se transformované ústavy v průběhu procesu přeměny právní formy setkaly, a zda v nové právní formě ústav spatřují výhody, popř. nevýhody. Dále se bude zaměřovat na délku procesu transformace a náklady na něj.

Dotazník bude vytvořen po řízených rozhovorech zaměstnanců neziskové organizace, kteří se na procesu přeměny právní formy podíleli.

Cílovou skupinou výzkumu budou nestátní neziskové organizace s právní formou ústav. Kontaktní údaje pro zaslání dotazníků budou získány prostřednictvím databáze administrativního registru ekonomických subjektů (ARES).

Výsledky výzkumu bude potřeba zkontrolovat, zpracovat a slovně zhodnotit. Pro lepší přehlednost výsledků bude většina dat doprovázena grafickým znázorněním s využitím programů MS Office Word a Excel.

Tímto způsobem získaná data budou poté syntetizována a zobecněna formou diskuze pro účely navržení doporučení a také pro následné shrnutí závěru práce.

Syntéza neboli shrnutí či systémový souhrn je myšlenkové spojení jednotlivých částí v celek. Jde o postup, při kterém se formulují závěry na základě výchozích zjištění. (Synek, Sedláčková & Vávrová, 2002)

Návrhy a doporučení

Výstupem této práce budou doporučení pro ostatní neziskové organizace, resp. pro organizace s právní formou spolek, které by uvažovaly o možnosti transformace na právní formu ústav.

4 Praktická část

4.1 Zmapování vývoje počtu NNO v ČR

V této podkapitole je čerpáno z dat poskytnutých Registrem ekonomických subjektů (RES). Jde o údaje popisující strukturu neziskového sektoru, resp. NNO podle právních forem. Tato data byla poskytnuta na vyžádání.

4.1.1 Počet NNO dle právních forem v jednotlivých letech

Vývoj počtu právních forem NNO v letech 2007 až 2015 prezentuje následující tabulka (Tabulka č. 1), která udává počet NNO platných vždy ke konci roku.

Tabulka 1: Počet neziskových organizací v ČR podle právních forem v letech 2007 – 2015

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nadace	1 504	1 512	1 494	477	487	493	532	541	536
Nadační fond	1 100	1 157	1 229	1 280	1 358	1 400	1 430	1 514	1 645
OPS	1 543	1 721	1 870	2 031	2 208	2 409	2 685	3 052	3 027
Sdružení	62 370	66 079	69 154	72 620	76 126	79 462	84 430	-	-
Spolek	-	-	-	-	-	-	-	87 381	90 185
Církevní organizace	4 487	4 439	4 358	4 362	4 376	4 373	4 172	4 161	4 168
Organizační jednotka sdružení	31 230	31 629	32 272	32 696	33 599	34 656	34 536	-	-
Pobočný spolek	-	-	-	-	-	-	-	27 329	27 588
Ústav	-	-	-	-	-	-	-	123	388

Zdroj: Autor, RES (ČSÚ, 2016)

Počet nadací, jak ukazuje tabulka č. 1., má do roku 2009 rostoucí tendenci. V dalším roce jejich počet výrazně klesl. Konkrétně je o 1017 nadací méně než v předchozím

roce. V ostatních letech je patrný stabilní rostoucí vývoj počtu organizací s touto právní formou. V roce 2015 byl zaznamenán mírný pokles.

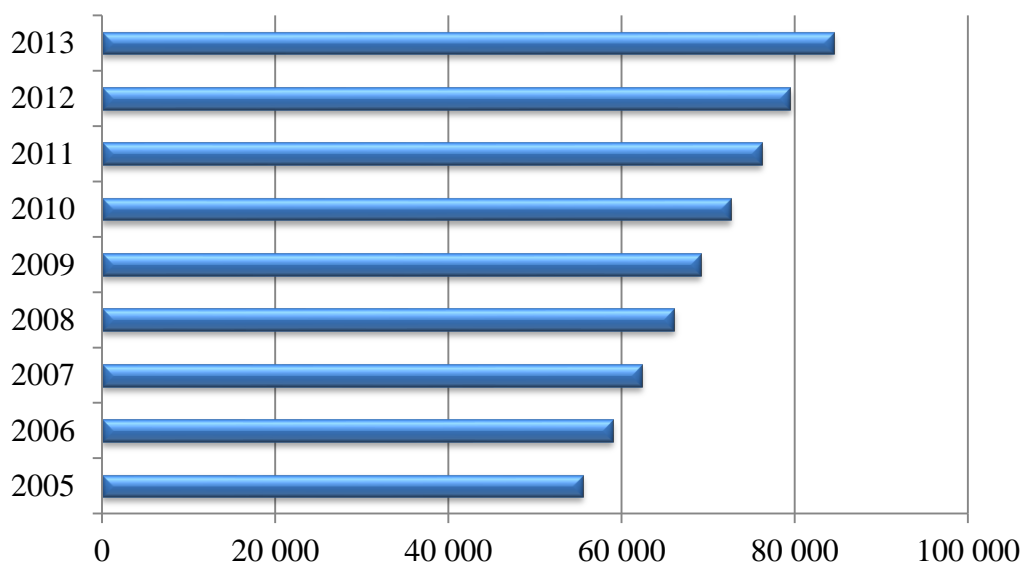
Počet nadačních fondů, jak ukazuje výše uvedená tabulka, od roku 2007 do roku 2014 rostl průměrným tempem. Větší navýšení bylo zaznamenáno v roce 2015.

Počet OPS má od roku 2007 do roku 2013 rostoucí tendenci. V roce 2013 došlo k nárůstu počtu obecně prospěšných společností z 2 685 na 3 052. Tento počet se již nemůže zvyšovat, jelikož s účinností NOZ již nemohou vznikat nové organizace s touto právní formou.

Co se týče církevních organizací, jejich počet do roku 2009 vykazuje klesající tendenci. Další dva roky byl zaznamenán mírný nárůst oproti roku 2009. Od roku 2012 opět jejich počet mírným tempem klesal do roku 2015. V tomto roce opět počet církevních organizací mírně stoupl.

Neziskové organizace s právní formou občanského sdružení byla nejpočetnější NNO a to až do konce roku 2013, protože s účinností NOZ se občanská sdružení automaticky považují za spolky. Graf č. 1 ukazuje, že počet občanských sdružení každoročně stoupal v řádech tisíců.⁴ V případě spolků tomu není jinak, jak ukazuje graf č. 2.

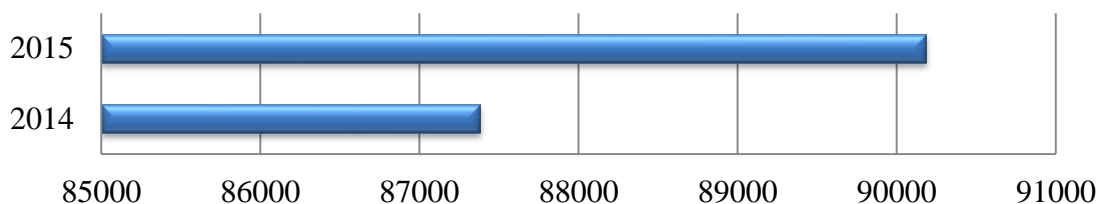
Graf 1. Vývoj počtu občanských sdružení od roku 2005 do roku 2013



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

⁴ Podle legislativy, která byla platná do konce roku 2013, neměla sdružení a jejich organizační jednotky povinnost odhlásit se po ukončení své existence z registru Ministerstva vnitra a proto vzniká nadsazený údaj. Podle některých odhadů až o polovinu. (Prouzová, 2015)

Graf 2. Vývoj počtu spolků od roku 2014 do roku 2015

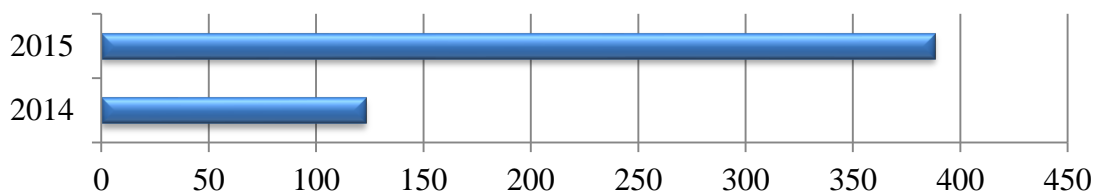


Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Pobočné spolky nahrazují dříve existující organizační jednotky občanského sdružení. Počet organizačních jednotek občanského sdružení každoročně stoupal v řádu stovek. Od účinnosti NOZ, tedy od roku 2014, počet pobočných spolků klesl téměř o sedm tisíc. Následující rok vykazuje opět rostoucí tendenci.

Ústav je novou právní formou neziskové organizace od účinnosti NOZ. Od roku 2014 vykazuje rostoucí tendenci. Pro lepší přehlednost byl vytvořen následující graf (Graf č. 3), který zobrazuje vývoj počtu ústavů od 1. 1. 2014. Podrobněji se vývoji ústavům věnuji v další podkapitole.

Graf 3. Vývoj počtu ústavů od roku 2014 do roku 2015



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

4.1.2 Počet ústavů dle sídla kraje

Počet neziskových organizací s právní formou ústavu můžeme také srovnávat podle jednotlivých krajů. Jak vyplývá z tabulky č. 2, výrazně vyšší počet ústavů je v hlavním městě Praha, což může být způsobeno hustší koncentrací zdrojů než v případě krajů jiných.

Od roku 2014 se počet ústavů v České republice zvýšil. V roce 2015 bylo evidováno 388 ústavů, což je o 265 ústavů více oproti předchozímu roku. Toto navýšení mohlo být

způsobeno transformací z právní formy spolek nebo právní formy OPS anebo z důvodu založení nového ústavu.

Tabulka 2. Vývoj počtu ústavů od účinnosti NOZ

	2014	2015
Praha	48	154
Středočeský kraj	18	44
Jihočeský kraj	6	17
Plzeňský kraj	3	10
Karlovarský kraj	1	7
Ústecký kraj	3	13
Liberecký kraj	5	13
Královéhradecký kraj	5	12
Pardubický kraj	6	10
Vysočina	1	10
Jihomoravský kraj	10	40
Olomoucký kraj	4	16
Zlínský kraj	3	11
Moravskoslezský kraj	10	31
celkem	123	388

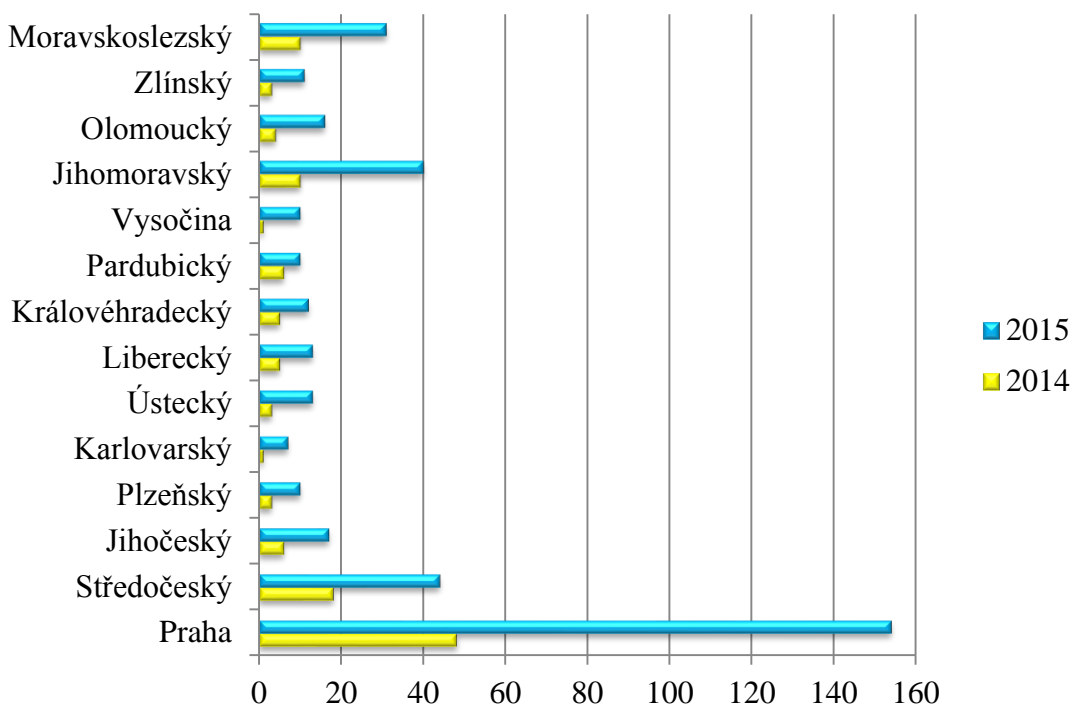
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Nejvyšší nárůst počtu ústavů byl zaznamenán v hl. m. Praha, konkrétně ze 48 na 154 ústavů. Druhý nejvyšší nárůst byl zaznamenán v kraji Jihomoravském. Konkrétně jde o nárůst třiceti ústavů. Podrobněji vývoj v tomto kraji popisuje graf č. 5 podle jednotlivých okresů. Vyšší nárůst byl zaznamenán také v kraji Středočeském, konkrétně o 26 ústavů, a v kraji Moravskoslezském z 10 na 31 ústavů, jejichž vývoj podrobněji dále popisují grafy č. 6. a č. 7 podle jednotlivých okresů. Pro grafické znázornění vývoje počtu neziskových organizací s právní formou ústavu je uveden graf č. 4.

Dá se předpokládat, že v dalších letech se bude pravděpodobně počet ústavů zvyšovat, ať z důvodu možné transformace právních forem nebo z důvodu založení nové neziskové organizace.

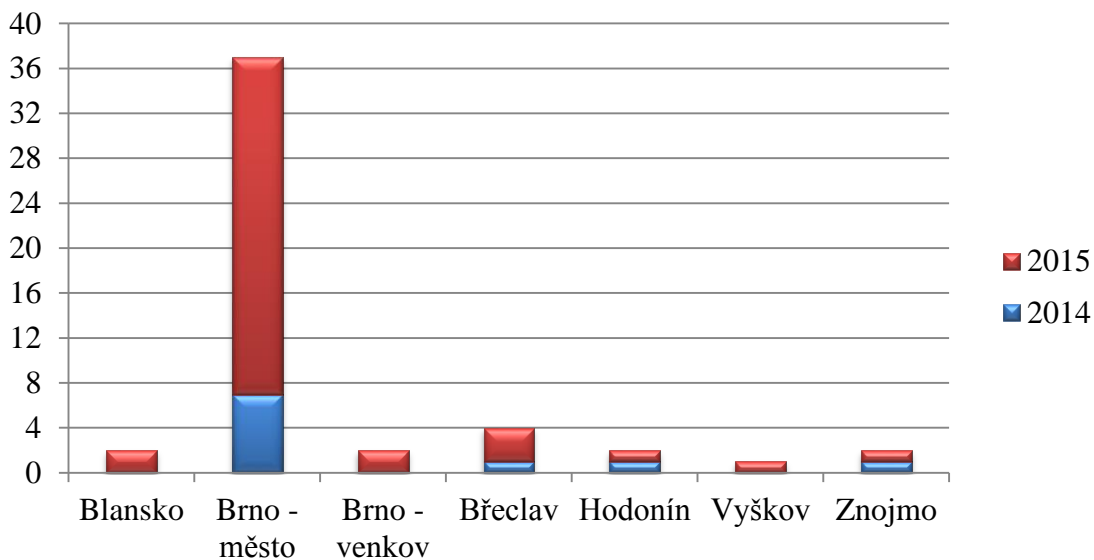
Pozn.: Vývoj ostatních NNO od účinnosti NOZ podle jednotlivých krajů je uveden v příloze č. 1.

Graf 4: Vývoj počtu Ústavů v letech 2014 a 2015 dle jednotlivých krajů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

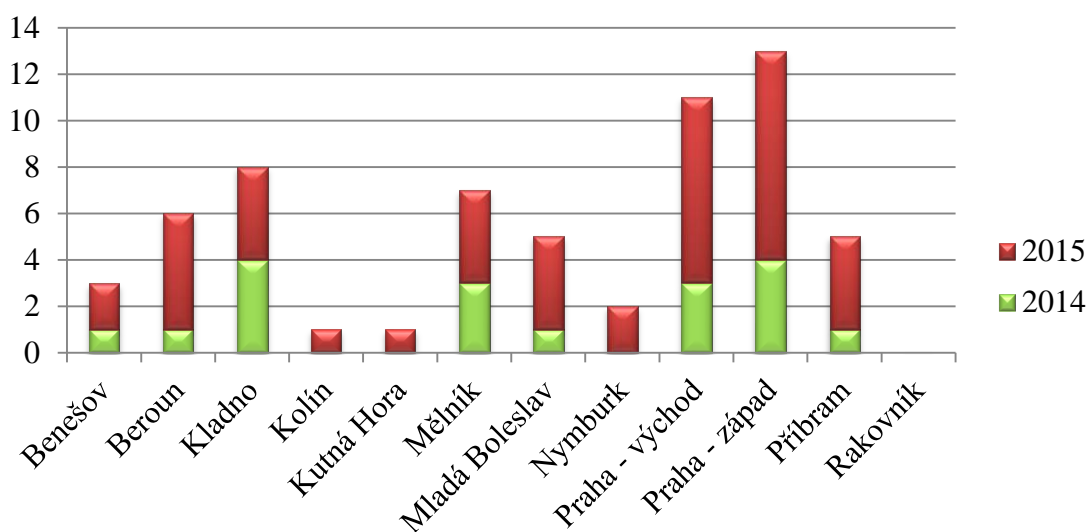
Graf 5: Vývoj ústavů v Jihomoravském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

V Jihomoravském kraji, jak ukazuje graf č. 5, byl nejvyšší nárůst počtu ústavů zaznamenán v Brně. Konkrétně se od roku 2014 počet ústavů zvýšil o 30. Celkem jich bylo v tomto kraji v roce 2015 čtyřicet.

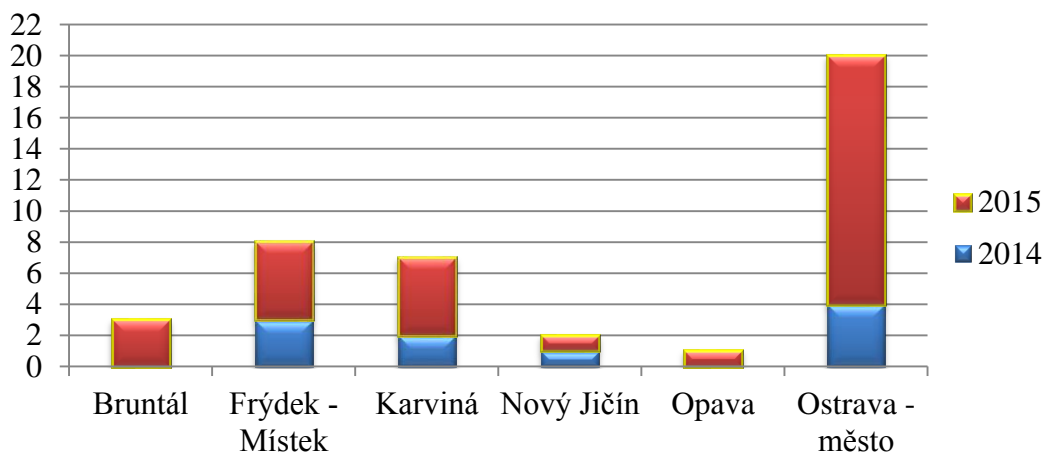
Graf 6: Vývoj ústavů ve Středočeském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Ve Středočeském kraji byl též nárůst ústavů významný. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Praze - západ. Nejméně ústavů bylo ve městech Kolín, Kutná Hora a Nymburk. Celkově se oproti roku 2014 počet ústavů zvýšil o 26 ústavů, tedy na 44.

Graf 7: Vývoj ústavů v Moravskoslezském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Jak můžeme vidět v grafu č. 7, je též patrný nárůst ústavů mezi obdobími roků 2014 a 2015. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Ostravě. Od roku 2014 z 10 na 31 v roce 2015.

Pozn.: Vývoj ústavů v ostatních krajích v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů je v příloze č. 2.

4.2 Dotazníkové šetření

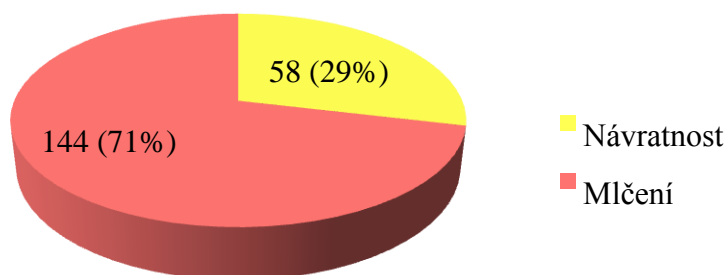
Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit zejména, kolik neziskových organizací s právní formou ústavu bylo transformováno z právní formy spolek, s jakými problémy se v průběhu procesu transformace setkaly, a zda v nové právní formě ústav spatřují výhody popř. nevýhody. Dále se zaměřoval na délku procesu transformace a náklady na něj.

Bylo osloveno 202 respondentů prostřednictvím e-mailu. Cílovou skupinou byly neziskové organizace s právní formou ústav. Dotazníkové šetření probíhalo čtrnáct dní.

Návratnost dotazníků

Dotazník vyplnilo 58 respondentů, tedy 29 % z celkového vzorku a z toho bylo 30 respondentů, resp. 52 % respondentů, kteří prošli procesem transformace z právní formy spolek na novou právní formu ústav. Neúspěšnost návratnosti dotazníků je vyčíslena na 71 % (tedy 144 dotazovaných).

Graf 8. Zpětná vazba



Zdroj: Autor

Dotazník (Příloha č. 3) byl vytvořen prostřednictvím Google formuláře, který je dostupný na této webové stránce: <http://goo.gl/forms/ris5CMbeph>.

Skládá se z 15 otázek, přičemž první otázka byla roztřídovací. Bylo třeba roztřídit dotazované, aby bylo zjištěno, jak nezisková organizace s právní formou ústav vznikla, zda byla nově založena nebo byla transformována z jiné právní formy. Další otázky z dotazníku byly určené pro skupinu ústavů, které vznikly na základě transformace z právní formy spolku. Byl určen k rukám toho, kdo se v neziskové organizaci na procesu transformace podílel.

4.2.1 Výsledky dotazníkového šetření

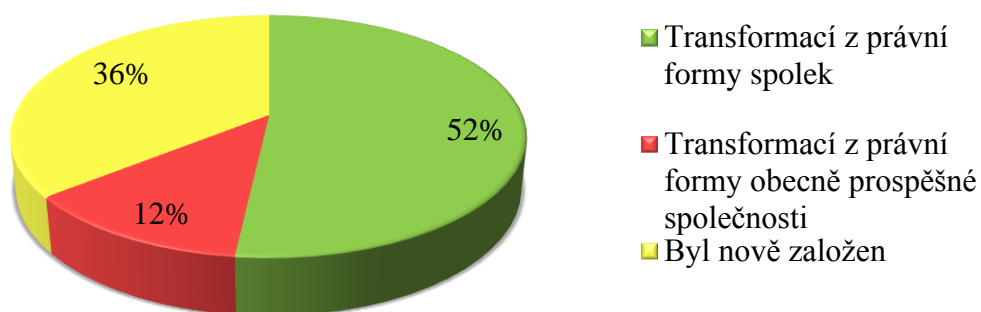
Dotazníkové šetření bylo rozšířeno o neřízené rozhovory s neziskovými organizacemi, které zanechaly na sebe kontakt.

Otázka č. 1:

„Váš ústav vznikl:“

Celkem tuto otázku zodpovědělo 58 neziskových organizací s právní formou ústav. Jak vyplývá z grafu č. 9, tak z celkového počtu ústavů vzniklo 12 % transformací z právní formy obecně prospěšné společnosti, 36 % ústavů bylo nově založeno a 52 % ústavů bylo transformováno z právní formy spolek.

Graf 9. Váš ústav vznikl:



Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu získaných odpovědí tvoří největší skupinu ústavy, které vznikly transformací z právní formy spolek, celkem 52 %, které představují v souhrnu třicet ústavů. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinu tvoří ústavy, které byly nově založeny, celkem 36 % ústavů, resp. dvacet ústavů. Třetí nejméně zastoupenou skupinu představují ústavy, které vznikly transformací z právní formy obecně prospěšné společnosti, celkem 12 %, resp. sedm ústavů.

V souhrnu se dá říci, že neziskové organizace s právní formou ústav vznikají převážně na základě transformace (z právní formy spolek 52 % ústavů a z právní formy obecně prospěšné společnosti 12 % ústavů).

Otázka č. 2:

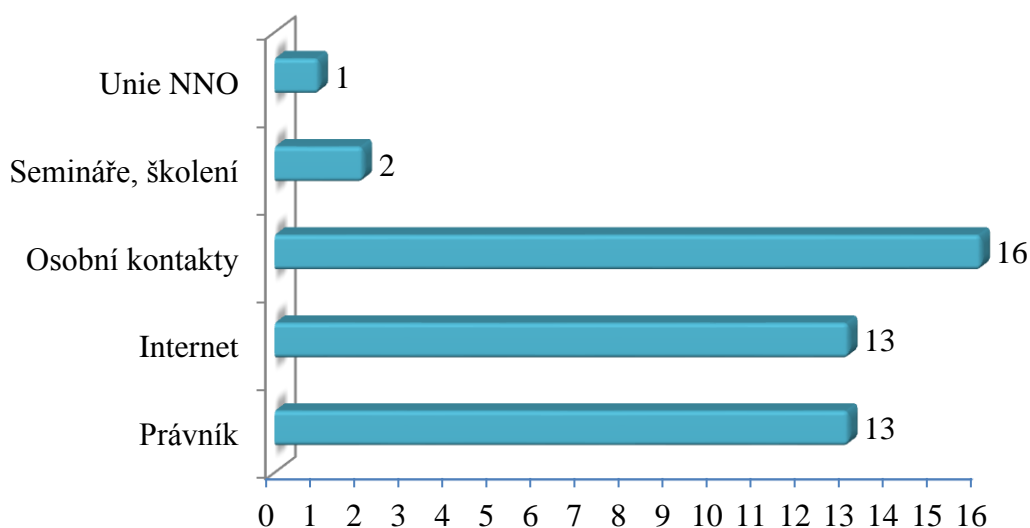
„Kde jste čerpali informace, které byly z hlediska transformace důležité?“

Na tuto otázku mohli respondenti zaškrtnout více možností. Nejvíce informací týkající se procesu transformace čerpaly organizace, jak vyplývá z grafu č. 10, z osobních kontaktů. Celkem takto uvedlo 16 organizací.

Druhou největší skupinu získávaných informací čerpaly organizace na internetových stránkách, celkem zastoupeno 13 organizacemi. Stejný počet organizací využíval právní pomoci.

Dále organizace uvedly připravované komerční semináře a školení, zastoupeny dvěma transformovanými ústavy. Jako poslední uvedly unii nestátních neziskových organizací v počtu jedné organizace.

Graf 10. Kde jste čerpali informace, které byly z hlediska transformace důležité?



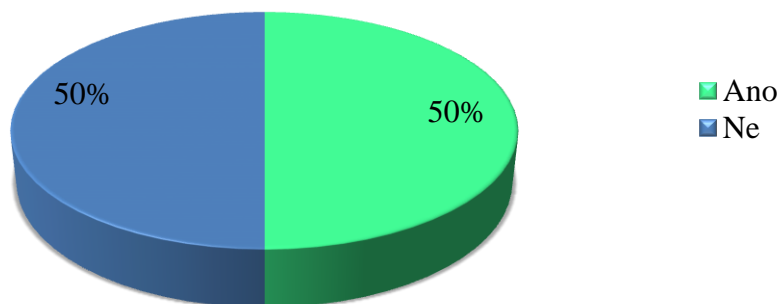
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 3:

„Byly tyto informace dobře dostupné?“

Z grafu č. 11 vyplývá, že odpovědi na tuto otázku „ano“ a „ne“ jsou zcela vyrovnané. Jejich poměr tvoří 50 ku 50.

Graf 11. Byly tyto informace dobře dostupné?



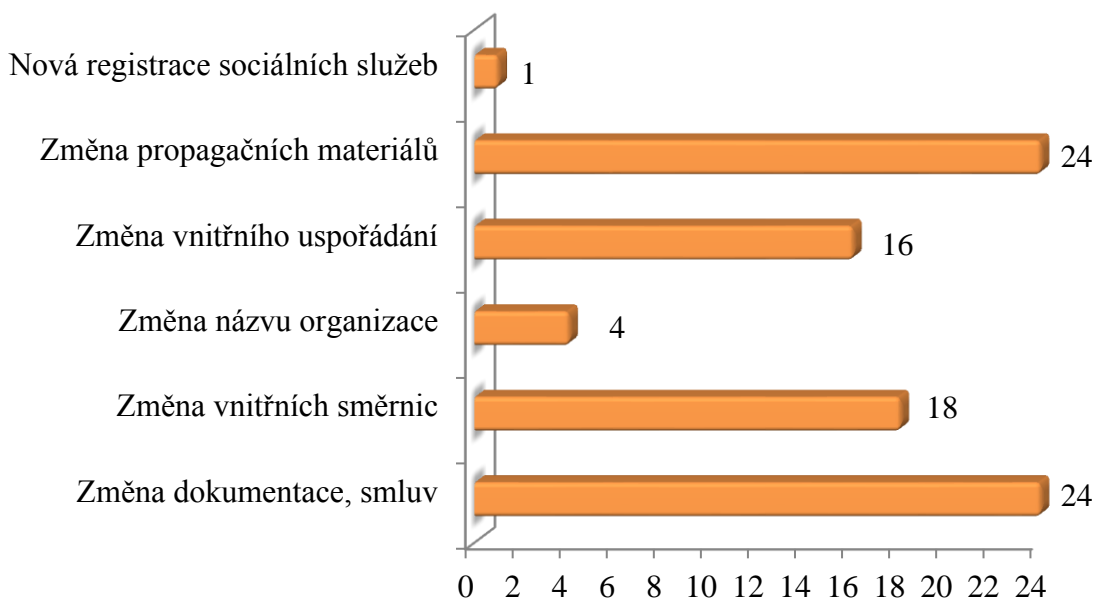
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 4:

„Jaké změny byly nutné v organizaci učinit po ukončení procesu transformace?“

V případě této otázky, mohli respondenti zaškrtnout více možností. Po ukončení procesu přeměny právní formy neziskové organizace se mění určité skutečnosti. Transformované ústavy uvedly změny, které zobrazuje graf č. 12:

Graf 12. Jaké změny byly nutné v organizaci učinit po ukončení procesu transformace?



Zdroj: Vlastní výzkum

- **Změna dokumentace, smluv**

Veškeré smlouvy a dokumenty musí být změněny, jelikož obsahují údaje bývalého spolku (resp. jeho název).

- **Oznamovací povinnost**

Po ukončení procesu transformace vzniká dále oznamovací povinnost, kdy neziskové organizace musí oznámit změnu právní formy spolupracujícím organizacím.

- **Změna vnitřního uspořádání a vnitřních směrnic organizace**

Novou organizační strukturu je potřeba zaznamenat do vnitřních dokumentů nového zapsaného ústavu.

- **Změna názvu organizace**

Název organizace musely změnit čtyři ústavy.

- **Změna propagačních materiálů,**

Veškeré materiály, propagační prostředky, webové stránky, emaily, nové razítko apod. by měly obsahovat nový název a popř. právní formu.

- **Nová registrace sociálních služeb**

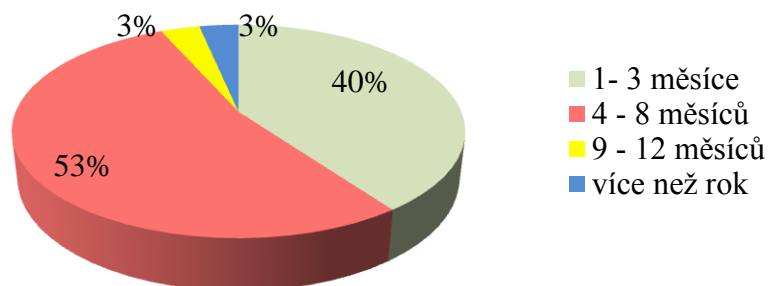
Resp. získání oprávnění poskytovat sociální služby.

Otázka č. 5:

„Jak dlouho trval celý proces transformace - tedy od konání valné hromady až do podání návrhu na zápis změny právní formy krajskému soudu?“

Celý průběh transformace je velmi náročným procesem. Jak ukazuje graf č. 13, 53 % neziskových organizací s právní formou ústav se procesem transformace, od rozhodnutí jejího nejvyššího orgánu až po podání návrhu na změnu právní formy krajskému soudu, zabývaly 4-8 měsíců. Druhou největší skupinu tvoří ústavy (40 %), které se přeměnou právní formy zabývaly do třech měsíců. Nejmenší skupinu představují ústavy, které se procesem transformace zabývaly téměř rok. Jedná se o 3 % ústavů. Stejně procento transformovaných ústavů se procesem přeměny právní formy zabývalo déle než rok.

Graf 13. Jak dlouho trval celý proces transformace - tedy od konání valné hromady až do podání návrhu na zápis změny právní formy krajskému soudu?



Zdroj: Vlastní výzkum

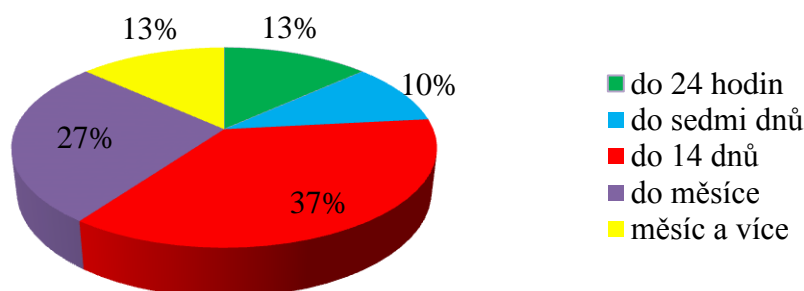
Otázka č. 6:

„Za jak dlouho, od rozhodnutí krajského soudu o změně právní formy, byla promítnuta změna právní formy v rejstříku ústavů?“

Zápis změny do rejstříku ústavů je důležitý z hlediska spolupracujících organizací. Pro ústavy je důležité, aby změna právní formy byla promítnuta co nejdříve kvůli dokazování jejich právní subjektivity.

Graf č. 14 ukazuje, že do 24 hodin bylo do rejstříku ústavů zapsáno krajským soudem 13 % organizací, 10 % organizací bylo zapsáno do jednoho týdne, 37 % ústavů bylo do evidence zapsáno do čtrnácti dnů. To je možné např. z důvodu vzdání se práva na odvolání po doručení usnesení soudem. 27 % ústavů bylo zapsáno do jednoho měsíce a poslední skupina ústavů s 13 % byla zapsána až za měsíc a více. Této skupině dotazovaným mohly vzniknout problémy, které dobu zapsání mohly protáhnout. Tyto problémy jsou blíže popsány v otázce č. 13.

Graf 14. Za jak dlouho, od rozhodnutí krajského soudu o změně právní formy, byla promítnuta změna právní formy v rejstříku ústavů?



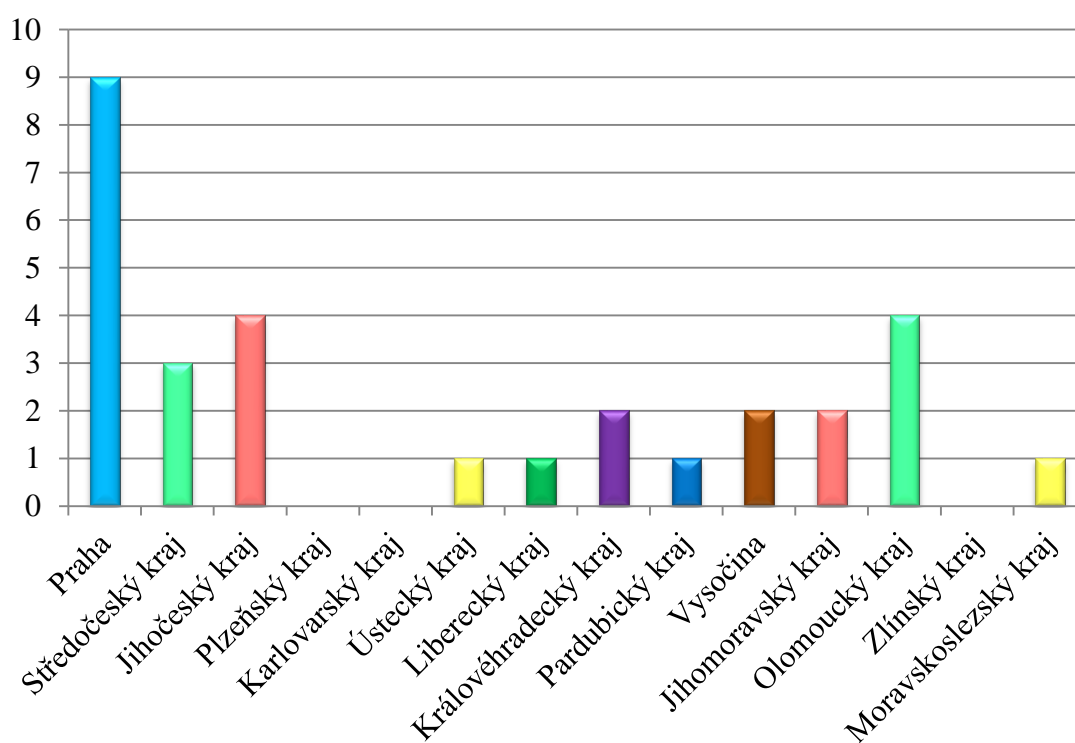
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 7.

„V jakém kraji má Váš ústav sídlo?“

Jak ukazuje graf č. 15, výrazně vysoký počet organizací má sídlo v hlavním městě Praha, jenž tvoří 30 % transformovaných ústavů. Další výraznou položku zaujímají transformované ústavy z kraje Středočeského (10 %) a z kraje Jihočeského (14 %). V dotazníkovém šetření nejsou zastoupeny ústavy z kraje Plzeňského, Karlovarského a Zlínského.

Graf 15. V jakém kraji má Váš ústav sídlo?



Zdroj: Vlastní výzkum

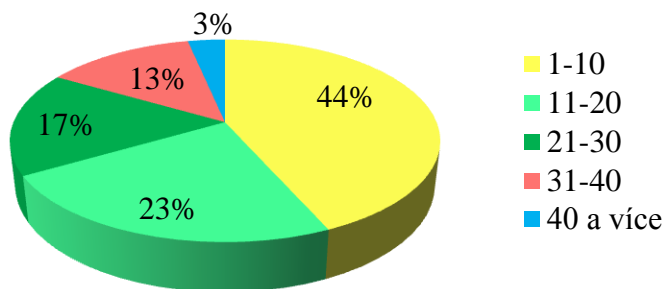
Otázka č. 8.

„Jaký byl počet zaměstnanců v původním spolku?“

Z grafu č. 16 vyplývá, že největší skupinu neziskových organizací s právní formou ústav, tedy 44 % dotazovaných, zaměstnává až deset pracovníků. Druhou největší skupinu, zastoupenou 23 % dotazovaných, tvoří ústavy až s dvaceti zaměstnanci. Třetí

skupina ústavů se 17 % zaměstnává až třicet pracovníků, čtvrtá skupina se 13 % až čtyřicet pracovníků. Nejmenší skupinu tvoří ústavy se čtyřiceti a více zaměstnanci (zastoupenou 3 % ústavů).

Graf 16. Jaký byl počet zaměstnanců v původním spolku?



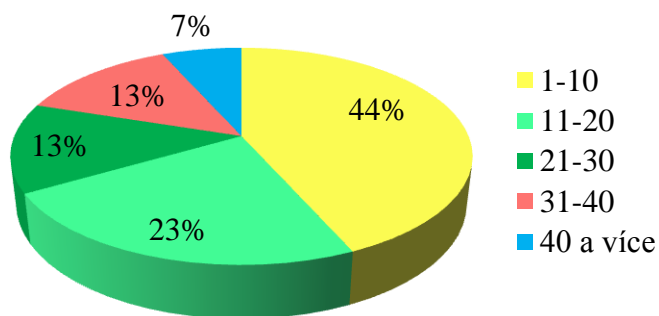
Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 9:

„Jaký je počet zaměstnanců v novém ústavu?“

Jak ukazuje graf č. 16 a graf č. 17, počet zaměstnanců zůstal neměnný až na jednu výjimku, kdy dotazovaný ústav uvedl, že v původním spolku měl až třicet zaměstnanců a v novém ústavu jich má čtyřicet a více.

Graf 17. Jaký je počet zaměstnanců v novém ústavu?



Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 10:

„Proč jste si vybrali právní formu ústav?“

Transformované ústavy uvedly, že si tuto právní formu vybraly, protože:

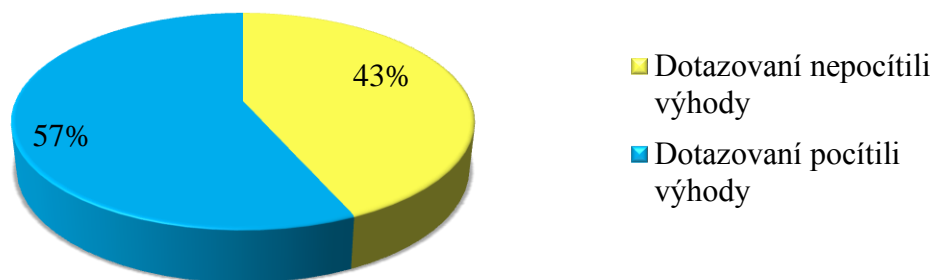
- Z hlediska hospodářské činnosti, složení dozorčí a správní rady byla nejbližší podmínkám, které mělo občanské sdružení,
- nejvíce odpovídala předmětu, parametrům činnosti a zaměření z hlediska nabízených možností NOZ,
- nejvíce odpovídala struktuře a vnitřnímu uspořádání organizace,
- nejvíce se hodila pro stanovený záměr organizace,
- nejvíce odpovídala realitě a potřebám provozu,
- je nejvhodnější pro poskytování sociálních služeb pro širokou veřejnost, ne pro její členy,
- z důvodu možnosti působení organizace - mohou provozovat rozsáhlé vedlejší a hospodářské činnosti,
- je pro organizaci výhodná (viz. Výhody ústavu jsou uvedeny v otázce č. 11),
- z hlediska možných činností je flexibilní,
- organizace očekávají vyšší prestiž v porovnání se spolkem,
- organizační struktura je nyní jednodušší,
- organizace jsou přesvědčeny, že tato forma nejvíce odpovídá jejímu poslání, významu a vizím,
- tato právní forma poskytuje dynamičtější řešení a transparentnost před dárci,
- organizace jsou veřejně prospěšné nikoli „pouze“ vzájemně prospěšné jako spolek,
- ředitel má vyšší rozhodovací pravomoc.

Otázka č. 11:

„Jaké výhody pro Vás plynou ze zvolení nové právní formy ústav?“

Z grafu č. 18 vyplývá, že 43 % dotazovaných transformovaných ústavů odpovědělo, že nepocítily žádné výhody. Zbylé ústavy, zastoupené 57 %, výhody v nové právní formě spatřují.

Graf 18. Jaké výhody pro Vás plynou ze zvolení nové právní formy ústav?



Zdroj: Vlastní výzkum

Transformované ústavy uvedly tyto výhody, které plynou z nové právní formy:

- Dohledatelnost v rejstříku a tím pádem jednodušší dokladování právní subjektivity a statutárních orgánů,
- lepší daňové zvýhodnění, tedy široký základ daně⁵,
- vysoká úroveň v rozhodování a v pravomocích ředitele (zakladatele),
- jsou dány jasnější kompetence jednotlivých orgánů ústavu,
- jednodušší na řízení organizace (užší výkonný tým),
- flexibilita z hlediska možných činností, tedy veškeré procesy jsou nyní rychlejší,
- předpoklad, že statut ústavů bude mít před potencionálními dárci v budoucnu větší váhu,
- možnost hospodářské a vedlejší podnikatelské činnosti,
- možnost nabízení poskytovaných služeb veřejnosti a nikoli jen spolkovým členům,
- zrušení členské základny spolku,
- lepší pozice pro dosažení statutu veřejné prospěšnosti.

Z uvedených odpovědí vplynuly i další skutečnosti, které se dají považovat za nevýhody:

- Psychologicky zatížený název,
- navýšení administrativní zátěže při přípravě a po ukončení procesu transformace,
- náklady na proces transformace.

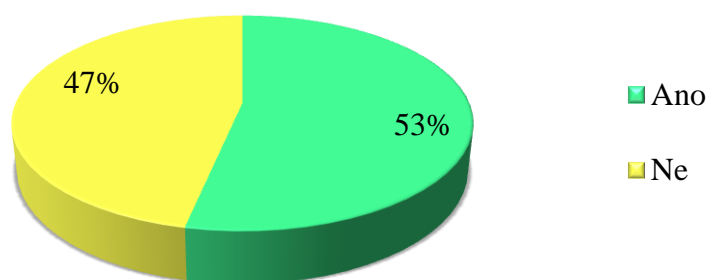
⁵ Podle §18 zákona o daních z příjmů u poplatníka se širokým daňovým základem, jsou předmětem daně všechny příjmy s výjimkou příjmů z investičních dotací. (Prokúpková & Morávek, 2015)

Otázka č. 12:

„Setkali jste se v průběhu procesu transformace s problémy?“

Z celkového počtu dotazovaných se 53 % transformovaných ústavů setkalo s problémy v průběhu procesu přeměny právní formy. 47 % nikoliv, jak ukazuje graf č. 19.

Graf 19. Setkali jste se v průběhu procesu transformace s problémy?



Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 13:

„O jaké problémy se jednalo?“

Na tuto otázku odpovídaly transformované ústavy, které na předchozí otázku odpověděly „Ano“. Uvedly tyto problémy:

- V zákoně není jasně napsáno, zda je potřeba notářský zápis nebo není a každý soud to posuzuje jinak. Vzhledem k tomu, že šlo o neziskovou organizaci, chtěli ušetřit peníze a jejich právním zástupcem jim bylo sděleno, že notářský zápis není potřeba dle některých výkladů. Soud tuto skutečnost posoudil jinak a organizace musela celé řízení absolvovat znovu s notářským zápisem,
- organizace účetní závěrku musela dělat během roku, tudíž značně vzrostly náklady na celý proces transformace,
- fungování krajského soudu – velké slovíčkaření, dlouhé prodlevy a čekání na rozhodnutí. Soud naopak požadoval dodání opravených materiálů obratem,
- nejasné výklady některých parametrů ústavu – otázka povinnosti vkladu,
- vysvětlování klientům, že se změnila pouze právní forma, nikoliv poslání, filosofie a vztah ke klientům,

- psychologicky zatížený název ústav,
- nedostatek podkladů, jak správně proces transformace provést – nebyla ustálená právní praxe,
- obtížné zajištění notáře a jeho spolehlivost,
- mnoho rozličných názorů a pohledů na spolky, ústavy a transformace,
- velmi dlouhá doba celého procesu transformace,
- výše nákladů,
- neznalost prováděcích předpisů úředníků (nikdo nevěděl jak transformovat spolek na ústav), na finančním úřadě neměli jasno v tom, jak udělat účetní uzávěrku stávajícího spolku a převést jeho účetnictví na transformovaný právní subjekt,
- rozhodnutí krajského soudu bylo zdlouhavé,
- zdlouhavé a zbytečné papírování a dokladování toho, co již v minulosti bylo ověřeno,
- nedodržení termínů ze stran právníků,
- opakované navyšování požadavků na doložení některých dokladů,
- nutnost notářského zápisu před zápisem do rejstříku,
- nejednoznačnost informací - do poslední chvíle organizace nevěděla, zda postupuje správně,
- nejednotnost a nejednoznačnost v požadavcích soudu a různé výklady ze strany právníků způsobily, že napoprvé byla žádost odmítnuta (V podání chyběla věta, že organizace změnila právní formu),
- změna názvu organizace – původní název byl již obsazen,
- konání zasedání nejvyššího orgánu spolku – neplatnost zasedání (otázka přítomnosti členů).

Otázka č. 14:

„Jak odhadujete finanční náklady na proces transformace?“

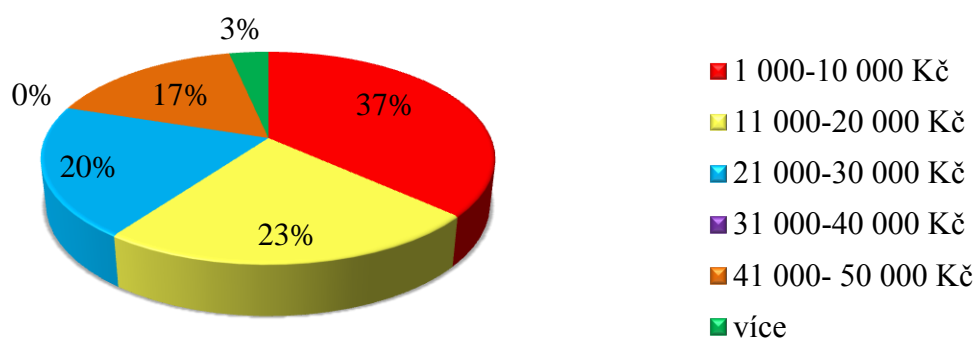
Náklady na proces transformace jsou významnou položkou v rozpočtu neziskové organizace. Jedná se především o mzdové náklady, náklady na notářské úkony (ověřování podpisů a listin), dále na právní konzultace, na změnu veškeré dokumentace a na propagační materiály, na přípravné semináře, aj.

Jak ukazuje graf č. 20, 17 % neziskových organizací s právní formou ústav odhadly náklady na proces transformace až na 50 tis. Kč. Jedna organizace dokonce na 100 tis. Kč, protože šlo o průkopníky v procesu transformace právní formy.

Nižší náklady na proces transformace mělo 37 % ústavů (do 10 tis. Kč). To přisuzují vlastní aktivitě, resp. zajištění procesu transformace v rámci pracovní pozice a díky konzultaci se známými a s ostatními neziskovými organizacemi, které procesem přeměny právní formy již prošly.

Pro 23 % transformovaných ústavů činily náklady na proces přeměny právní formy až 20 tis. Kč a pro 20 % transformovaných ústavů až 30 tis. Kč.

Graf 20. Jak odhadujete finanční náklady na proces transformace?



Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 15:

„V případě, že byste byli ochotní poskytnout mi další informace týkající se procesu transformace, prosím vás o sdělení IČ organizace a kontaktu na vás.“

Na tuto otázku zanechalo odpověď devět organizací.

4.3 Diskuse o skutečnostech plynoucích z dotazníkového šetření a následná doporučení pro spolky

Proces přeměny neziskové organizace s právní formou spolek na právní formu ústav je náročným procesem, jehož realizace ovlivňuje vnitřní poměry organizace, resp. právní postavení jejich členů a právní poměry organizace.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že 53 % transformovaných ústavů se setkala v průběhu procesu transformace s problémy. Pro jeho náročnost je potřeba jej rozvrhnout v čase, resp. zvolit vhodný rozhodný den, ke kterému bude nová právnická osoba účinná. Je zapotřebí zvolit vhodný transformační postup.

Zvolení právní formy spolek nebo ústavu

- *Spolek*

Spolek je ve své podstatě univerzální právnickou osobou. Jeho podstatou je stanovení účelu, pro který bude zřízen. V rámci této právní formy se může věnovat různým aktivitám v jakémkoliv rozsahu, stejně tak může mít rozdílný počet členů, kterým své služby bude poskytovat. Transformace je vhodná např. pro spolky, které mají méně členů, nesplňují znaky spolku, nebo např. pro organizace, které chtějí změnit dosavadní účel anebo z důvodu vhodnosti poskytovaných služeb, které poskytuje zejména svým členům.

- *Ústav*

Jak vyplývá z dotazníkového šetření, právní forma ústav je vhodná spíše pro poskytovatele sociálních služeb, protože zákon stanovuje, že jeho účelem je provozování činnosti, která je užitečná společensky nebo hospodářsky. Jde např. o poskytování zdravotních a sociálních služeb, vzdělávací centra, protidrogové prevence, apod. Není vhodný k poskytování služeb, kde by mohli být zájemci o službu zvýhodňováni, protože zákon toto neumožňuje.

Jak tedy vyplývá z výše uvedeného, spolek spíše poskytuje služby svým členům a ústav naopak poskytuje služby veřejnosti bez diskriminačního omezení.

Z dotazníkového šetření plynou tyto výhody ústavu:

- Jednodušší dokladování právní subjektivity a statutárních orgánů,

- široký základ daně,
- vysoká úroveň v rozhodování a v pravomocích ředitele,
- jasnější kompetence jednotlivých orgánů ústavu,
- jednodušší řízení organizace (užší výkonný tým),
- předpoklad, že statut ústavů bude mít před potencionálními dárci v budoucnu, větší váhu – očekávání vyšší prestiže,
- možnost hospodářské a vedlejší podnikatelské činnosti,
- zrušení členské základny spolku,
- lepší pozice pro dosažení statutu veřejné prospěšnosti.

U rozdílnosti pohledů na právní formy nelze jednoznačně říci, jakou si vybrat. V tomto případě bych doporučila zaměřit se na účel neziskové organizace, jakým příjemcům bude služby poskytovat a dále na analýzu těchto právních forem, na jejich výhody a nevýhody, na organizační kritéria, název, účel, pravomoci členů, na předmět činnosti, daňové zvýhodnění, dále je potřeba zohlednit náklady na transformační proces, administrativní náročnost, aj.

Nedostatečná právní úprava, nejednoznačnost informací

Jak vyplývá z dotazníkového šetření, ustanovení NOZ týkající se ústavu jsou nepřesné, například otázka **výše vkladu**:

Ze zákona není dostatečně zřejmé, zda mají zakladatelé povinnost složit vklad při založení ústavu.

Výše vkladu není nikde specifikována. Požadavek na náležitosti zakládací listiny obsahuje pouze údaj o výši vkladu (§ 405 NOZ). Nikde se nepíše, jak vysoký má být, tudíž může být teoreticky nulový.

Doporučuji vklad sjednat, jelikož může mít pozitivní vliv v praxi. Vklad může být jak peněžitý, v tomto případě ho lze např. složit na bankovní účet, anebo nepeněžitý.

Výše nákladů na proces transformace

Z dotazníkového šetření vyplývá, že náklady na proces transformace mohou představovat významnou položku v rozpočtu neziskové organizace. Jedná se o mzdové náklady, náklady na ověřování podpisů, listin a všech členů orgánů organizace, náklady

na notářské úkony, na právní konzultace, na změnu veškeré dokumentace a na propagační materiály, na přípravné semináře, aj.

Nižší náklady na proces transformace (do 10 tis. Kč) mělo 37 % ústavů. To přisuzují vlastní aktivitě, resp. zajištění procesu transformace v rámci pracovní pozice a díky konzultaci se známými a s ostatními neziskovými organizacemi, které procesem transformace již prošly.

Aby nezisková organizace nebyla zatížena tak vysokými náklady, může využít popis postupu transformace, který je uveden na straně 28 této práce, dále doporučuji se procesem transformace zabývat v rámci pracovních pozic, využívat svých kontaktů a popř. kontaktovat již transformované neziskové organizace s právní formou ústavu.

Změna názvu organizace

Název ústavu musí obsahovat dodatek k názvu „zapsaný ústav“ či zkratku „z. ú.“. Musí být nezaměnitelný s názvem jiné právnické osoby.

Transformované ústavy (z dotazníkového šetření čtyři) se setkaly s problémy týkajícími se jejího názvu, konkrétně s tím, že jejich původní název byl již obsazen. Pokud název ústavu není ověřen, může se protáhnout doba transformace, protože se musí měnit veškeré dokumenty, které jsou pro proces transformace důležité.

Aby nedošlo k onomu problému, doporučuji název ověřit ve veřejném rejstříku z důvodu existence či neexistence právnické osoby se stejným či hodně podobným názvem. Tento rejstřík je dostupný na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti České republiky: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>.

Zasedání nejvyššího orgánu (projednávání změny právní formy)

Nejvyšší orgán spolku je schopen se usnášet za účasti většiny členů spolku. Každý má jeden hlas a usnesení se přijímá prostou většinou hlasů. Zasedání nejvyššího orgánu spolku by se mělo konat za přítomnosti notáře.

Problém, se kterým se setkaly neziskové organizace, se týkal nepřítomnosti členů spolku. Neměli od nepřítomných členů plnou moc, a proto bylo rozhodnutí neplatné a zasedání se muselo konat znovu.

Aby se předešlo tomuto problému, doporučuji, aby se konání zasedání nejvyššího orgánu konalo ve vhodný den a čas, aby se ho mohli zúčastnit všichni členové, případně

většina členů. Nebylo by od věci, společně s pozvánkou na zasedání nejvyššího orgánu, zaslat i žádost o potvrzení účasti. Pokud se všichni členové spolku nebudou moci zasedání zúčastnit, je zapotřebí je případně požádat o písemnou plnou moc.

Mezitímní účetní závěrka/ řádná účetní závěrka

Rozhodný den transformace doporučuji dělat ke dni konce účetního období, aby se nemusela dělat mezitímní účetní závěrka, protože ne vždy konec roku je koncem účetního období. Tím budou ušetřeny náklady a čas.

Přehled dokumentů, který je potřeba doložit soudu

Dotazovaní se též setkali s problémem týkající se doložení dokumentace k návrhu na zápis do veřejného rejstříku.

Zde uvádím dokumenty, které se přikládají k návrhu na zápis ústavu:

- Formulář návrhu na zápis,
- zakládací listina,
- statut (pokud byl vydán),
- zápis, který byl pořízen na zasedání správní rady s volbou ředitele ústavu,
- oprávnění k podnikatelské nebo jiné činnosti,
- souhlas členů orgánů se zápisem do rejstříku ústavů,
- čestná prohlášení členů orgánů, kteří se zapisují do rejstříku ústavů o tom, že splňují podmínky pro jejich výkon funkce podle NOZ,
- doklad osvědčující důvod užívání prostor - sídlo ústavu,
- potvrzení o složení výše vkladu.

Bližší informace o dokumentech, které se přikládají k návrhu na zápis do rejstříku ústavů, jsou uvedeny na straně 28 této práce nebo na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR: https://or.justice.cz/ias/ui/download/prilohy_ustavy.pdf.

Psychologicky zatížený název - ústav

Dotazovaní vidí nevýhodu v tom, že název této právní formy je emocionálně zatížený, protože v sociální oblasti si lidé s tímto názvem spojují různé nemilé a frustrující zážitky, představují si různé sociální ústavy, zřízené např. pro handicapované osoby, kteří potřebují sociální pomoc.

S tímto problémem může souviset i skutečnost, že neziskové organizace vidí problém též ve vysvětlování klientům, že se změnila pouze právní forma, nikoliv poslání, filosofie a vztah ke klientům. Tento problém může souviset právě s termínem ústav. Název je tedy psychologicky zatížený a v lidech zakořeněný, nicméně je právně odpovídající.

V tomto případě doporučuji volit zkratku z.ú., protože na první pohled tolik nebije do očí.

Informovanost o transformaci

Z dotazníkového šetření vyplývá, že informace týkající se procesu transformace nebyly dobře dostupné. Tyto informace potvrzuje 50 % transformovaných ústavů.

Informace ústavy čerpaly:

- Z osobních kontaktů,
- na internetových stránkách,
- na komerčních seminářích a školeních,
- od unie nestátních neziskových organizací,
- od právníků.

V případě získávání informací týkajících se procesu transformace z právní formy spolek na právní formu ústav doporučuji mimo jiné, pročíst tuto práci, protože se věnuje problematice transformace spolku na ústav, poskytuje přehled o právní formě ústavu, procesu přeměny a zkušenostech od neziskových organizací.

V příloze č. 4 je uveden kontrolní seznam, dle kterého mohou neziskové organizace s právní formou spolek, které plánují transformaci této právní formy na ústav, postupovat a kontrolovat tak správnost kroků procesu přeměny.

Po ukončení procesu transformace je zapotřebí učinit tyto změny:

Po ukončení procesu transformace vzniká dále oznamovací povinnost, kdy neziskové organizace musí oznámit změnu právní formy spolupracujícím organizacím např. dodavatelům, bankám, dárcům aj.. V tomto případě veškeré smlouvy a dokumenty musí být změněny, jelikož obsahují údaje bývalého spolku (resp. jeho název). Některé spolupracující organizace vyžadují změnu celé smlouvy od základu a jiným stačí pouze

dodatky ke smlouvám. Některým spolupracujícím organizacím postačuje kopie výpisu z rejstříku ústavů, jiné vyžadují úředně ověřený dokument.

Doporučuji pro přehlednost vytvořit adresář spolupracujících organizací a s klíčovými partnery konzultovat předem, zda budou chtít nové smlouvy nebo jim postačí kopie výpisu z rejstříku ústavů. Popř. předpřipravit dodatky. Ušetří se tak čas.

V případě transformace se měnila organizační struktura a vnitřní směrnice organizace. Novou organizační strukturu je třeba zaznamenat do dokumentů nového zapsaného ústavu. Dále je potřeba změnit veškeré materiály, propagační prostředky, změnu webových stránek, mailů, nové razítko apod. Měly by obsahovat nový název.

Doporučuji již předem vyhotovit seznam prostředků, míst a skutečností, které bude potřeba změnit, aby bylo vše co nejdříve uvedeno do souladu s novou právní formou.

5 Závěr

Tato diplomová práce se věnuje problematice nevládních neziskových organizací. Zadání práce i práce samotná byla zaměřena především na nestátní neziskové organizace, s větší pozorností na právní formu ústavu a možnou transformaci spolku se ústav transformovat. Dále pak na vývoj a současný stav nestátních neziskových organizací od roku 2007.

V teoretické části práce byla nastudována z různých zdrojů charakteristika a členění nestátních neziskových organizací dle různých kritérií a vymezení jejich právní formy z hlediska změn od účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o korporacích. Podrobněji se pak zaměřuje zejména na neziskové organizace s právní formou ústav. Je zde popsán proces transformace.

Úkolem praktické části práce bylo zaprvé zmapovat vývoj nestátních neziskových organizací v období mezi roky 2007-2015 a to z hlediska jejich právní formy a podle sídla jednotlivých krajů České republiky. Vyšší pozornost je věnována zejména právní formě ústavu. Druhá část se věnuje možnosti transformace právní formy spolek na právní formu ústav.

Ve třetí části práce byla navržena doporučení pro ostatní neziskové organizace, resp. pro organizace s právní formou spolek, které by uvažovaly o možnosti transformace na právní formu ústav. Na základě výsledků praktické části a teoretických poznatků, byl vytvořen kontrolní seznam s doporučeními při přeměně právní formy, který je uveden v příloze č. 4.

Hlavní přínos práce je zejména v tom, že zpracovává komplexněji návod na proces transformace v souvislosti s rekodifikací soukromého práva v roce 2014, kde jsou napsány možné kroky a problémy spojené s procesem přeměny právní formy, orientační náklady a další skutečnosti, se kterými se neziskové organizace v praxi setkaly. To by mělo spolkům pomoci zvládnout jejich další směřování, pro které se rozhodnou a které by jim mělo pomoci se vyvarovat možných chyb v případě, že se rozhodnou pro přeměnu právní formy.

Díky této práci jsem měla možnost hlouběji nahlédnout do problematiky neziskových organizací. Dozvěděla jsem se o obtížnosti zvládnutí procesu transformace,

což je důsledek relativně nové možnosti vývoje organizace, kterou nabízí NOZ. S tímto faktem souvisí neustálené postupy, protože jde o relativně nové možnosti, které NOZ nabízí.

Neziskové organizace představují velký potenciál do budoucna, protože mají své místo ve společnosti, proto se také vyplatí úsilí a finance spojené s jejich fungováním.

6 Summary

This diploma thesis deals with characteristics of non-governmental organizations and their respective legal forms as they are defined in the new Civil Code and Business Corporations Act.

The aim of this thesis is evaluation of development and present-day situation of legal forms of non-governmental organizations in the Czech Republic with focus on the institute legal form and possibilities of transformation of an institute to an association.

Forming the outcome of this thesis the determined effects of transformation are used to make recommendations for associations considering possible transformation to the legal form of institute.

Key words: (new) Civil Code, transformation, non-governmental organization, association, institute

7 Seznam použitých zdrojů

- Anheier, K. Helmut (2005). *Nonprofit organizations theory, management, policy*. London: Routledge. Dostupné z: <https://www.google.cz/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=non+profit+organization+helmut>
- Akademie věd České republiky (2011). *Slovník spisovného jazyka českého*. Dostupné z: <http://sjc.ujc.cas.cz/>
- Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje. *Obecně prospěšné společnosti – účetnictví a výkaznictví*. Dostupné z: <http://www.annojmk.cz/obecne-prospesne-spolecnosti-ucetnictvi-vykaznictvi>
- Asociace nevládních neziskových aktivit Karlovarského kraje. *Metodika transformace NNO v Karlovarském kraji*. Dostupné z: http://www.annakk.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1385623499_cz_metodika_transfpmace_final_komplet.pdf
- Bachmann, P. (2011). *Management neziskové organizace* (1. vyd.). Hradec Králové: Gaudeamus.
- Boukal, P. (2013). *Fundraising pro neziskové organizace* (1. vyd.). Praha: Grada Publishing a.s.
- Černá, S., Štenglová, I., & Pelikánová, I. (2015). *Právo obchodních korporací*. Praha: Wolters Kluwer.
- Český statistický úřad (2016). *Počty neziskových organizací podle právních forem*. Registr ekonomických subjektů (RES). ČSÚ
- Český statistický úřad (2016). *Počty právních forem dle roku a kraje*. Registr ekonomických subjektů (RES). ČSÚ
- Dobrozemský, V., & Stejskal, J. (2015). *Nevýdělečné organizace v teorii* (1. vyd.). Praha: Wolters Kluwer.

- Doleček, M. (1. 1. 2014) *Obchodní korporace - založení a vznik*. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zalozeni-a-vznik-ppbi-50403.html#!&chapter=7>
- Eliáš, K. (2014). *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku* (2. vyd.). Praha: Wolters Kluwer.
- Frič, P., & Goulli, R. (2001). *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia.
- Gürlich, R. (2015) *Členská schůze družstva dle ZOK*. Dostupné z: <http://www.businessinstitut.cz/clenska-schuze-druzstva-dle-zok>
- Hopkins, Bruce R. (2009). *Starting and managing a nonprofit organization: a legal guide*. Hoboken: Wiley.
- Kohoutek, R. (10. února 2010). Psychologie v teorii a praxi. Dotazník jako průzkumná metoda. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>
- Langmajerová, A., & Činková, M., (4. listopad 2013) *10 nejdůležitějších změn v oblasti neziskového práva*. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/10-nejdulezitejsich-zmen-v-oblasti-neziskoveho-prava/>
- Malach, A. & kol. (2005). *Jak podnikat po vstupu do EU* (1. vyd.). Praha: Grada Publishing a.s.
- Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Veřejný rejstřík a sbírka listin. Podání do veřejného rejstříku*. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>
- Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Veřejný rejstřík a sbírka listin. Seznam příloh přikládaných k návrhu na zápis ústavu nebo změnu údajů o ústavu*. Dostupné z: https://or.justice.cz/ias/ui/download/prilohy_ustavy.pdf
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace o změně právní úpravy sdružovacího práva* Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-zmene-pravni-upravy-sdruzovaciho-prava-od-1-ledna-2014.aspx>

- Nadace Neziskovky. *O neziskových organizacích*. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovky-v_co-to-je-neziskovy-sektor/
- Novotný, P., Ivičová, J., Novotná, M., & Štýsová, M. (2014). *Nový občanský zákoník, Principy a pojmy* (1. vyd.). Praha: Grada Publishing, a.s.
- Oficiální server českého soudnictví. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>
- Otrusínová, M., & Kubíčková, D. (2011). *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví* (1. vyd.). Praha: C.H.Beck.
- Pokorná, J., Veerková, E., & Pekárek, M. (2015). *Obchodní korporace a nekalá soutěž* (1. vyd.). Praha: Wolters Kluwer.
- Prokúpková, D., & Morávek, Z. (2015) *Příspěvkové organizace 2015*. (2. vyd.). Praha: Wolters Kluwer.
- Prouzová Z., (2015). *Data a fakta o neziskovém sektoru v ČR*. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_prouzova_data_a_fakta_o_neziskovem_sektoru_1.pdf
- Rektorčík, J. (2010). *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení* (3. vyd.). Praha: EKOPRESS,s.r.o.
- Ronovská, K. (2012). *Nové české nadační právo v evropském srovnání* (1. vyd.). Praha: Wolters Kluwer.
- Ronovská, K. (25. Únor 2016). *Spolková autonomie v novém soukromém právu: její význam a limity.*, Právní rozhled, stránky 115-119.
- Slovník pojmů (2016). *Výklad 3218 pojmů z práva, ekonomiky a dalších oblastí podnikání*. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1078-kooptace.aspx>
- Sojková K., (2. červenec 2014) *Nadační fond podle nového občanského zákoníku*. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/nadacni-fond-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-94584.html>

- Stejskal, J., (1. 8. 2013). *Nová právní úprava nestátních neziskových organizací*. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d42642v53706-nova-pravni-uprava-nestatnich-neziskovych-organizaci/>
- Synek, M., Sedláčková, H., & Vávrová, H. (2002). *Jak psát diplomové a jiné písemné práce*. Dostupné z: <http://fph.vse.cz/att/dp.pdf>
- Šimková, E., (2014). *Non-profit Sector*. Dostupné z: <http://inpdf.uhk.cz/wp-content/uploads/2014/03/Non-profit-sector.pdf>
- Škarabelová, S. (2005). *Definice neziskového sektoru (Sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS)*. Brno: CVNS
- Tomaščíková, M., (2014). ANNOJMK. *Průvodce novým občanským zákoníkem pro NNO*. Dostupné z: <http://www.annojmk.cz/sites/all/files/pravni-poradenstvi/pruvodce-novym-obcanskym-zakonikem-pro-nno-2014.pdf>
- Venture Philanthropy Partners. (2001). *Effective Capacity Building in Nonprofit Organizations*. Dostupné z: http://www.vppartners.org/sites/default/files/reports/full_rpt.pdf
- Vít, P. (2015). *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace* (1. vyd.). Praha: Grada Publishing a.s.
- Vláda České republiky. *Rada vlády pro nestátní neziskové organizace* Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>
- Vláda České republiky. *Státní politika vůči NNO na léta 2015 – 2020*. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/statni-politika-vuci-nno-na-leta-2015---2020-133505/>
- Zahumenský, D. (14. září 2014) *Jak založit ústav podle občanského zákoník*. Dostupné z: <http://www.nasstat.cz/aktualni-deni/jak-zalozit-ustav-podle-obcanskeho-zakoniku/>
- Zahumenský, D., & Lobotka, A., (27. Únor 2014) *Budoucnost občanských sdružení po lednu 2014*. Dostupné z:

<http://www.davidzahumensky.cz/2014/02/27/budoucnost-obcanskych-sdruzeni-po-lednu-2014/>

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích
- Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zuska, K., & Kliman, M. (24. květen 2013). *Vybrané aspekty nového občanského zákoníku a jejich dopad na neziskový sektor - část i. - obecně prospěšné společnosti od roku 2014.* Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vybrane-aspekty-noveho-obcanskeho-zakoniku-a-jejich-dopad-na-neziskovy-sektor-cast-i-obecne-prospesne-spolecnosti-od-roku-2014-91487.html>

8 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázky

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování.....	5
Obrázek 2: Orgány spolku dle NOZ.....	14
Obrázek 3: Orgány ústavu dle NOZ.....	18

Tabulky

Tabulka 1: Počet neziskových organizací v ČR podle právních forem v letech 2007 – 2015.....	33
Tabulka 2. Vývoj počtu ústavů od účinnosti NOZ.....	36

Grafy

Graf 1. Vývoj počtu občanských sdružení od roku 2005 do roku 2013.....	34
Graf 2. Vývoj počtu spolků od roku 2014 do roku 2015.....	35
Graf 3. Vývoj počtu ústavů od roku 2014 do roku 2015.....	35
Graf 4: Vývoj počtu Ústavů v letech 2014 a 2015 dle jednotlivých krajů.....	37
Graf 5: Vývoj ústavů v Jihomoravském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů.....	37
Graf 6: Vývoj ústavů ve Středočeském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů.....	38
Graf 7: Vývoj ústavů v Moravskoslezském kraji v období 2014-2015 dle jednotlivých okresů.....	38
Graf 8. Zpětná vazba.....	39
Graf 9. Váš ústav vznikl:.....	40
Graf 10. Kde jste čerpali informace, které byly z hlediska transformace důležité?.....	41
Graf 11. Byly tyto informace dobře dostupné?.....	42
Graf 12. Jaké změny byly nutné v organizaci učinit po ukončení procesu transformace?.....	42
Graf 13. Jak dlouho trval celý proces transformace - tedy od konání valné hromady až do podání návrhu na zápis změny právní formy krajskému soudu?.....	44
Graf 14. Za jak dlouho, od rozhodnutí krajského soudu o změně právní formy, byla promítnuta změna právní formy v rejstříku ústavů?.....	44

Graf 15. V jakém kraji má Váš ústav sídlo?	45
Graf 16. Jaký byl počet zaměstnanců v původním spolku?.....	46
Graf 17. Jaký je počet zaměstnanců v novém ústavu?	46
Graf 18. Jaké výhody pro Vás plynou ze zvolení nové právní formy ústav?	48
Graf 19. Setkali jste se v průběhu procesu transformace s problémy?	49
Graf 20. Jak odhadujete finanční náklady na proces transformace?.....	51

9 Seznam příloh

Příloha č. 1. Vývoj NNO v jednotlivých krajích České republiky v letech 2014 – 2015

Příloha č. 2. Vývoj ústavů v krajích v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů.

Příloha č. 3. Dotazník

Příloha č. 4. Kontrolní seznam a doporučení při postupu přeměny právní formy

Vývoj ostatních NNO v jednotlivých krajích České republiky v letech 2014 – 2015

Tabulka 1. Počet NNO v krajích v roce 2014

Kraj /Právní forma	Nadace	Nadační fond	OPS	Spolek	Pobočný spolek
Praha	249	556	879	16 649	1 696
Středočeský	34	86	278	9 987	3 675
Jihočeský	22	96	218	5 778	2 405
Plzeňský	20	42	104	4 505	2 007
Karlovarský	13	24	86	2 340	648
Ústecký	20	41	179	5 936	1 854
Liberecký	20	27	125	3 467	1 142
Královéhradecký	14	88	139	4 417	1 698
Pardubický	11	50	116	3 961	1 611
Vysočina	10	46	97	3 664	1 987
Jihomoravský	52	176	304	9 949	2 829
Olomoucký	29	71	145	5 037	1 637
Zlínský	20	101	141	4 189	1 549
Moravskoslezský	27	110	241	7 502	2 591
celkem	541	1 514	3 052	87 381	27 329

Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Tabulka 2. Počet NNO v krajích v roce 2015

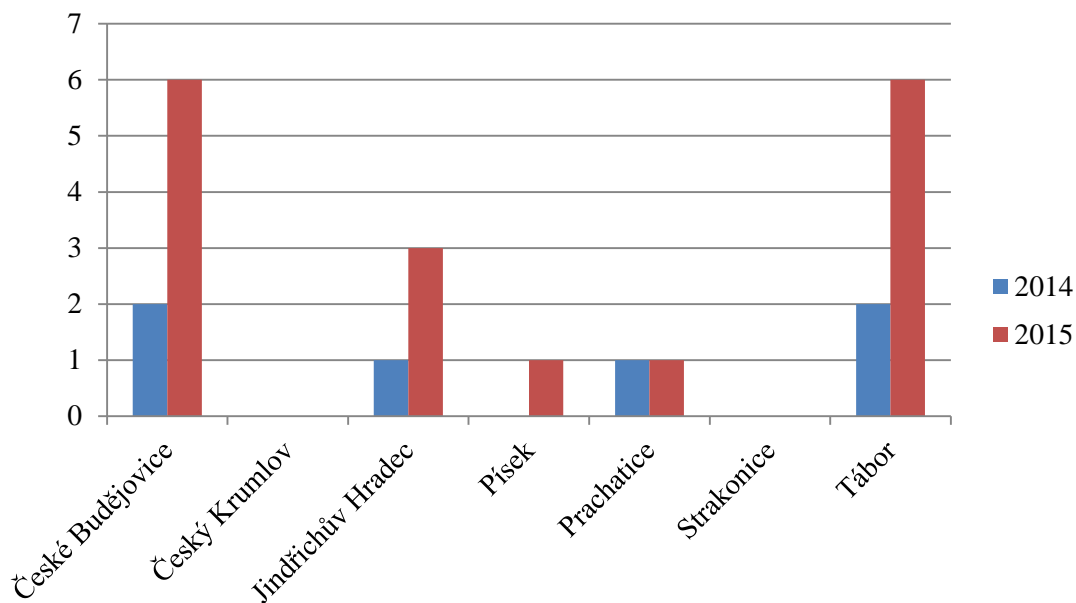
kraj	/právní	Nadace	Nadační	OPS	Spolek	Pobočný
forma			fond			spolek
Praha		246	612	869	17 226	1 690
Středočeský		34	99	277	10 332	3 725
Jihočeský		25	98	218	5 946	2 413
Plzeňský		19	47	102	4 641	2 021
Karlovarský		14	24	85	2 387	662
Ústecký		19	48	182	6 074	1 863
Liberecký		21	36	127	3 585	1 160
Královéhradecký		14	90	138	4 563	1 705
Pardubický		12	56	116	4 097	1 633
Vysočina		9	50	95	3 757	2 004
Jihomoravský		49	189	298	10 325	2 864
Olomoucký		28	76	146	5 199	1 670
Zlínský		20	105	136	4 298	1 564
Moravskoslezský		26	115	238	7 755	2 614
celkem		536	1 645	3 027	90 185	27 588

Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

PŘÍLOHA Č. 2

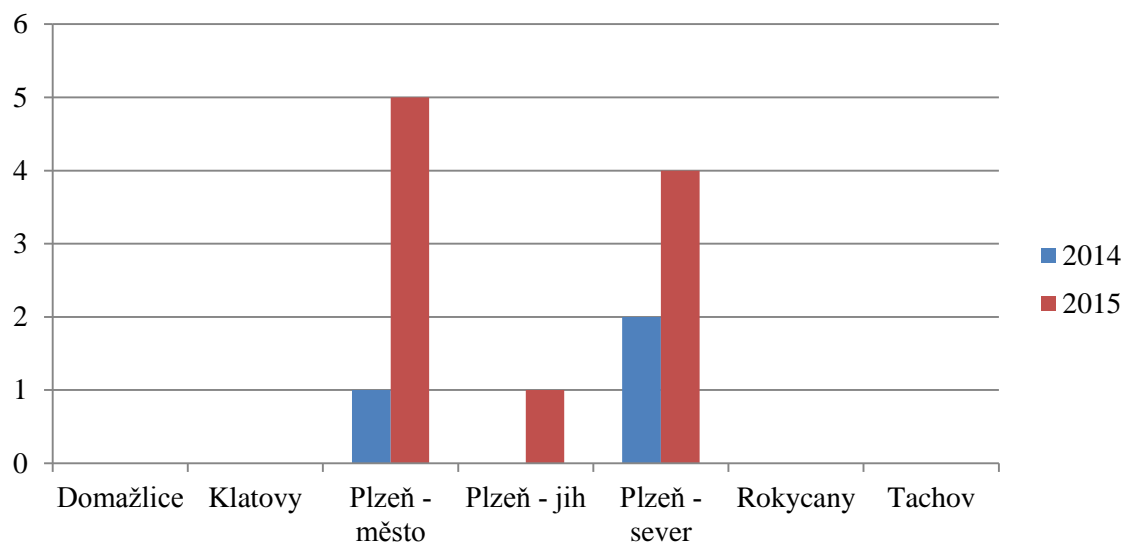
Vývoj ústavů v jednotlivých krajích České republiky v letech
2014 – 2015 podle jednotlivých okresů

Graf 1. Vývoj ústavů v Jihočeském kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



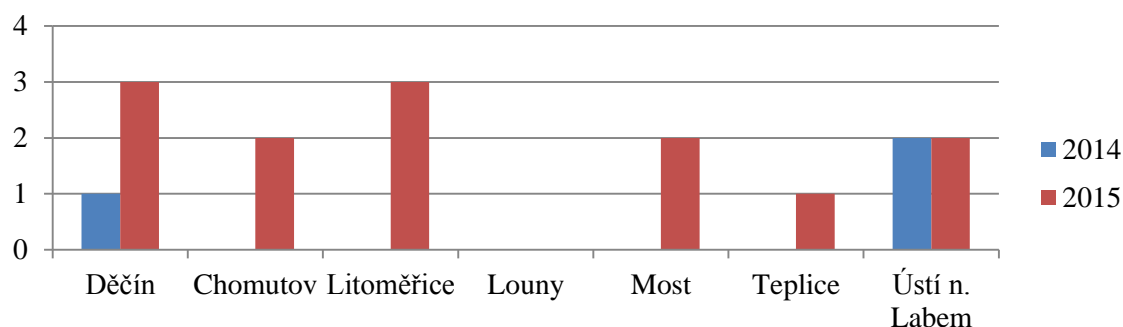
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 2. Vývoj ústavů v Plzeňském kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



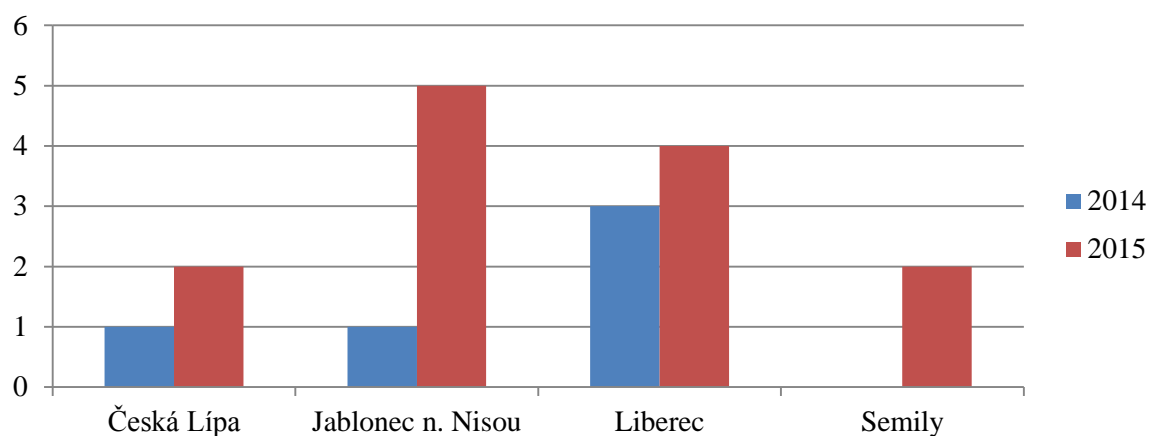
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 3. Vývoj ústavů v Karlovarském kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



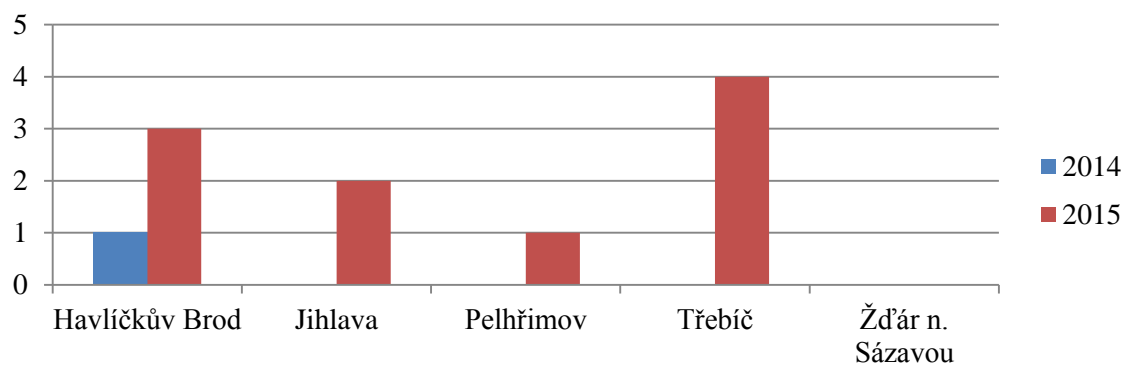
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 4. Vývoj ústavů v Libereckém kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



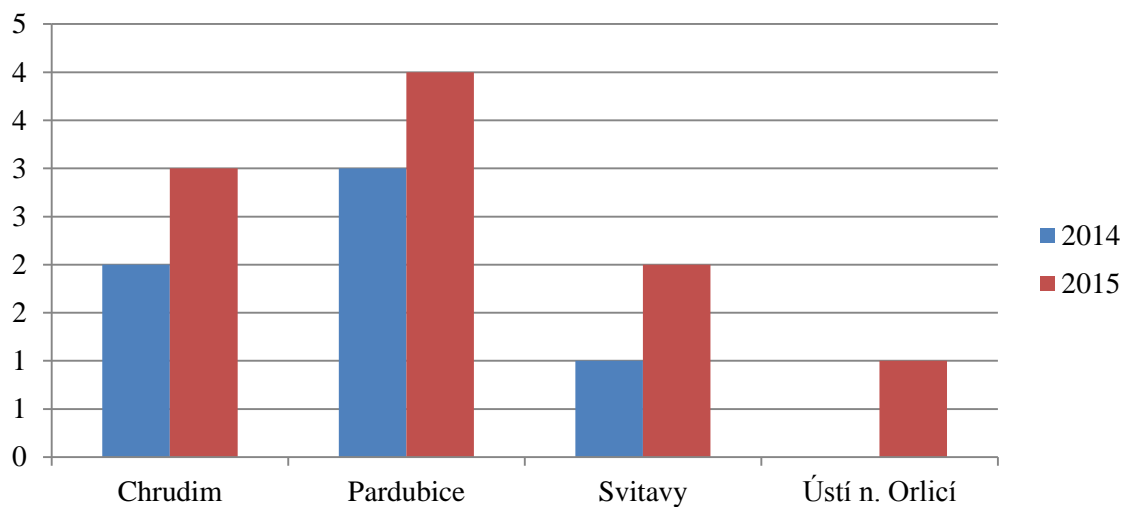
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 5. Vývoj ústavů na Vysočině v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



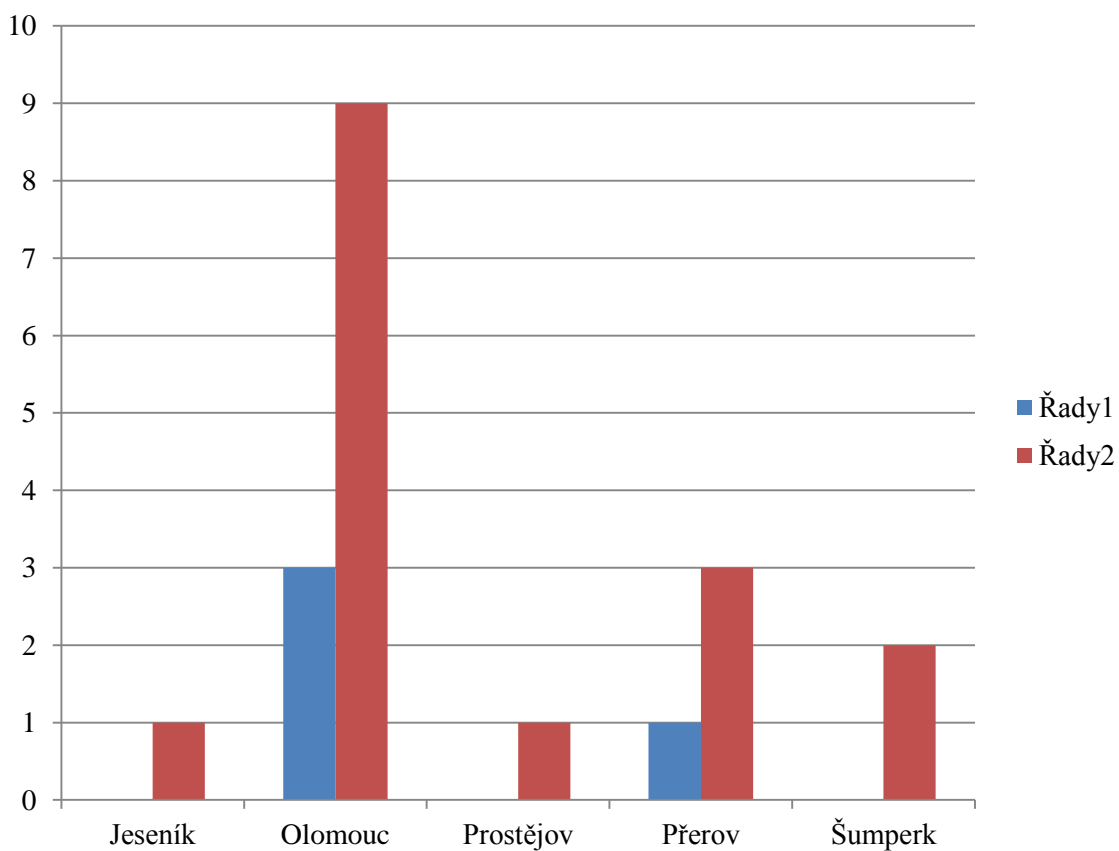
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 6. Vývoj ústavů v Pardubickém kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



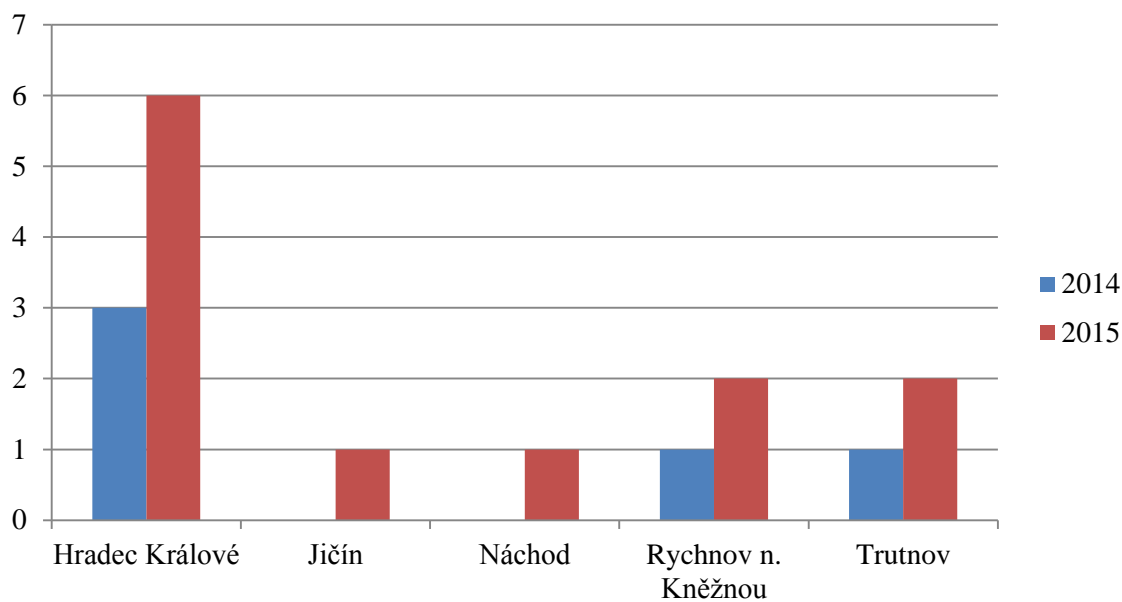
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 7. Vývoj ústavů v Olomouckém kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



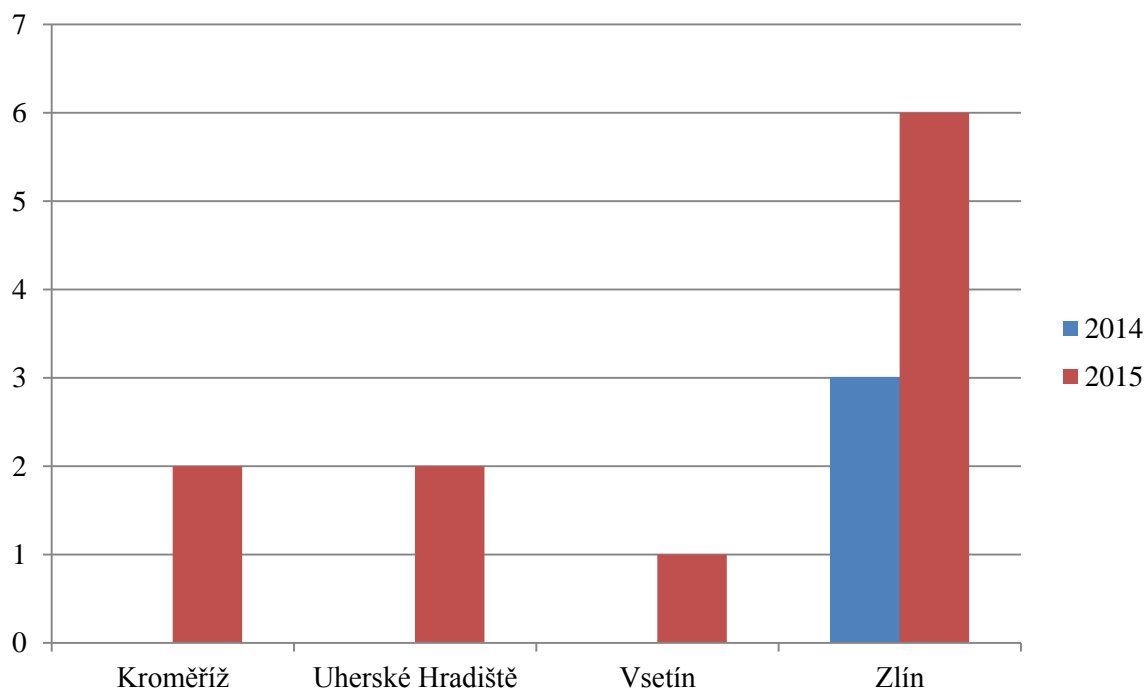
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 8. Vývoj ústavů v Královéhradeckém kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



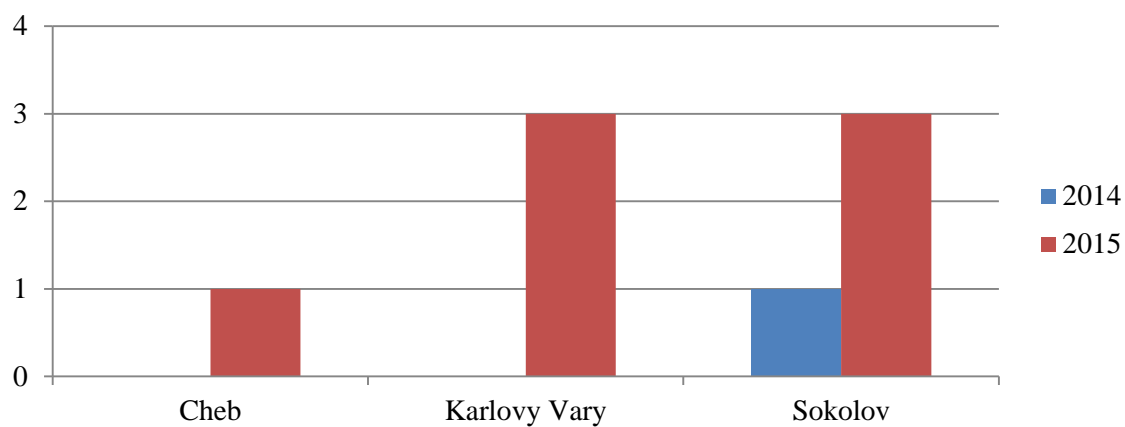
Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 9. Vývoj ústavů ve Zlínském kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

Graf 10. Vývoj ústavů v Karlovarském kraji v letech 2014-2015 podle jednotlivých okresů



Zdroj: Autor, čerpáno z RES (ČSÚ, 2016)

PŘÍLOHA Č. 3

DOTAZNÍK

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro zpracování mé diplomové práce na téma *Právní formy nestátních neziskových organizací*. Dotazník se týká procesu transformace právní formy spolek (dříve občanského sdružení) na právní formu ústav. Je určen k rukám toho, kdo se na procesu transformace ve Vaší organizaci podílel.

Dotazník je anonymní. Výsledky mé práce budou prezentovány formou hromadných dat a nebudou tedy publikovány za jednotlivé ústavy.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Ekonomické fakulty JCU v ČB, Vrátná Pavla

1. Váš ústav vznikl:

- Transformací z právní formy spolek – *Dotazovaný pokračuje na další otázky*
 - Transformací z právní formy obecně prospěšné společnosti
 - Byl nově založen
- } *Dotazovaný odesílá dotazník*

2. Kde jste čerpali informace, které byly z hlediska transformace důležité?

- Právní poradna
- Internet
- Osobní kontakty
- Jiné:

3. Byly tyto informace dobře dostupné?

- Ano
- Ne

4. Jaké změny byly nutné v organizaci učinit po ukončení procesu transformace?

- Změna dokumentace, smluv
- Změna vnitřních směrnic
- Změna názvu organizace

- Změna vnitřního uspořádání
- Změna propagačních materiálů
- Jiné:

5. Jak dlouho trval celý proces transformace - tedy od konání valné hromady až do podání návrhu na zápis změny právní formy krajskému soudu?

- 3 měsíce
- 4 - 8 měsíců
- 9 - 12 měsíců
- více než rok

6. Za jak dlouho, od rozhodnutí krajského soudu o změně právní formy, byla promítnuta změna právní formy v rejstříku ústavů?

7. V jakém kraji má Váš ústav sídlo?

- Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

8. Jaký byl počet zaměstnanců v původním spolku?

- 1-10
- 11-20
- 21-30

- 31-40
- 40 a více

9. Jaký je počet zaměstnanců v novém ústavu?

- 1-10
- 11-20
- 21-30
- 31-40
- 40 a více

10. Proč jste si vybrali právní formu ústav?

11. Jaké výhody pro Vás plynou ze zvolení nové právní formy ústav?

12. Setkali jste se v průběhu procesu transformace s problémy?

- Ano – *Dotazovaný pokračuje na další otázku*
- Ne – *Dotazovaný pokračuje na otázku č. 14*


13. O jaké problémy se jednalo?

14. Jak odhadujete finanční náklady na proces transformace?

- 1 000-10 000 Kč
- 11 000-20 000 Kč
- 21 000-30 000 Kč
- 31 000-40 000 Kč
- 41 000- 50 000 Kč
- Více:

15. V případě, že byste byli ochotní poskytnout mi další informace týkající se procesu transformace, prosím vás o sdělení IČ organizace a kontaktu na vás.

Dotazovaný odesílá dotazník

Kontrolní seznam (checklist), vč. doporučení při postupu přeměny právní formy		
1. Svolaání nejvyššího orgánu spolku (projednávání změny právní formy)		Termín: <input type="text"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření pozvánky na zasedání <i>(Doporučuji, aby se konání zasedání nejvyššího orgánu konalo ve vhodný den čas, aby se ho mohli zúčastnit všichni členové, případně většina členů. Nebylo by od věci, společně s pozvánkou na zasedání nejvyššího orgánu, zaslat i žádost potvrzení účasti. V případě nemožnosti účasti předání písemné plné moci.)</i> 	<input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření návrhu na určení osob, které budou v postavení zakladatele ústavu 	<input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření návrhu na obsazení funkcí orgánů ústavu. 	<input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření žádosti o potvrzení účasti 	<input type="checkbox"/>	
2. Vytvoření zakládací listiny		Termín: <input type="text"/>
<i>Zakládací listina ústavu musí obsahovat alespoň:</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Sídlo ústavu 	<input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Název ústavu <i>(Název ústavu musí obsahovat dodatek „zapsaný ústav“ či zkratku z. ú.. Aby nedošlo k problému, doporučuji název ověřit ve veřejném rejstříku z důvodu existence či neexistence právnické osoby se stejným či hodně podobným názvem. Tento rejstřík je dostupný na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti České republiky.)</i> 	<input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Identifikace a počet osob v postavení zakladatelů a osob v postavení orgánů ústavu <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ředitele <input type="checkbox"/> správní rady <input type="checkbox"/> dalších orgánů, které ústav vytvoří (kontrolní orgán nebo revizor). 	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	
<ul style="list-style-type: none"> • Údaje o výši vkladu <i>(Výše vkladu není nikde specifikována, teoreticky může být nulový. Doporučuji vklad</i> 	<input type="checkbox"/>	

<p>sjednat, jelikož může mít pozitivní vliv v praxi. Vklad může být jak peněžitý, v tomto případě ho lze např. složit na bankovní účet, anebo nepeněžitý.)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> Účel ústavu určený vymezením předmětu jeho činnosti (popř. předmět podnikání ústavu) 	<input type="checkbox"/>
<h3>3. Vyhotovení rozhodnutí o změně právní formy</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> Notář osvědčí konání zasedání nejvyššího orgánu rozhodující o přeměně. 	<input type="checkbox"/>
<h3>4. Rozhodný den</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> Určení rozhodného dne <p>(Rozhodný den transformace doporučuji dělat ke dni konce účetního období, aby se nemusela dělat mezitímní účetní závěrka, protože ne vždy konec roku je koncem účetního období. Tím budou ušetřeny náklady a čas.)</p>	<input type="checkbox"/>
<h3>5. Zaslání návrhu na zápis změny právní formy krajskému soudu</h3> <p>Tímto návrhem bude spolek vymazán a bude zapsaná nástupnická právnická osoba do rejstříku ústavů. (Pozn. V případě červeně zvýrazněných dokumentů jsou vyžadovány úředně ověřené podpisy):</p>	
<ul style="list-style-type: none"> vytvoření návrhu na zápis změny právní formy – vyplnění formuláře <p>(Jedná se vyplnění tzv. inteligentního formuláře dostupného na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR.)</p>	<input type="checkbox"/>
<ul style="list-style-type: none"> Přiložení ostatních dokumentů k návrhu na zápis změny právní formy <p>Jedná se o tyto dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> Zakládací listina <input type="checkbox"/> Statut (pokud byl vydán) <input type="checkbox"/> Zápis, který byl pořízen na zasedání správní rady s volbou ředitele ústavu <input type="checkbox"/> Oprávnění k podnikatelské nebo jiné činnosti <input type="checkbox"/> Souhlas členů orgánů se zápisem do rejstříku ústavů <input type="checkbox"/> Čestná prohlášení členů orgánů, kteří se zapisují do rejstříku ústavů o tom, že splňují podmínky pro jejich výkon funkce podle noz <input type="checkbox"/> Doklad osvědčující důvod užívání prostor - sídlo ústavu <input type="checkbox"/> Potvrzení o složení zapisované výši vkladu 	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>
<ul style="list-style-type: none"> Odeslání formuláře návrhu na zápis změny krajskému soudu <p>Lze jej zaslat rejstříkovému soudu jak v elektronické tak v listinné podobě. (Pozn.: Soud může vznést požadavek opravy údajů nebo doplnění dokumentů v případě</p>	<input type="checkbox"/>

nesrovnalostí.)	
<p>6. Rozhodnutí soudu a zápis</p> <p>Po kladném rozhodnutí soud vydá usnesení. Toto usnesení nabývá účinnosti do patnácti dnů od doručení návrhu krajskému soudu. Za účelem rychlejšího zápisu je zde možnost vzdát se práva na odvolání po doručení usnesení. Tzn., že je potřeba:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Vyhотовit prohlášení o vzdání se práva na odvolání, 	<input type="checkbox"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Zaslát prohlášení na krajský soud 	<input type="checkbox"/>
<ul style="list-style-type: none"> • Zápis ústavu do veřejného rejstříku (do rejstříku ústavů) 	<input type="checkbox"/>
<p>7. Administrativní skutečnosti po ukončení transformace</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Změna dokumentace a smluv organizace <p>V tomto případě veškeré smlouvy a dokumenty musí být změněny, jelikož obsahují údaje bývalého spolku (<i>resp. jeho název</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Novou organizační strukturu zaznamenat do dokumentů nové organizace □ Změna vnitřních směrnic organizace □ Změna veškerých materiálů, propagačních prostředků, změna webových stránek, e-mailů, nové razítko apod. <p><i>Doporučuji již předem vyhotovit seznam prostředků, míst a skutečností, které bude potřeba změnit, aby bylo vše co nejdříve v souladu s novou právní formou.</i></p>	<input type="checkbox"/>
<p>Po ukončení procesu transformace vzniká dále oznamovací povinnost, kdy neziskové organizace musí oznámit změnu právní formy spolupracujícím organizacím např. dodavatelům, bankám, dárcům aj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oznámení změny právní formy spolupracujícím organizacím <p><i>Doporučuji pro přehlednost vytvořit adresář a s klíčovými partnery konzultovat předem, zda budou vyžadovat nové smlouvy, kopii výpisu z rejstříku ústavů či úředně ověřený dokument.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> □ Vytvoření adresáře spolupracujících organizací <p>Dále je možné si předem případně předpřipravit:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ smlouvy, □ dodatky ke smlouvám. 	<input type="checkbox"/>

Zdroj: Autor